

Савецкая Беларусь

Орган Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту Саветаў БССР.

8-мы год выдання.

ШТОДЗЕННАЯ ГАЗЭТА.

№ 28 (1920) Пятніца, 4-га лютага 1927 г.

За даступныя цэны.

Вялікая памылка думаць, што пытаньне аб цэнах, аб іх рэгуляваньні ёсьць толькі ведамственнае пытаньне. Наркамгандлю выпрацаваў налічэньні, апублікаваў пастанову, і справа зроблена: гандлюючыя арганізацыі будуць змяншаць свае выдаткі, рацыяналізаваць працу, укладвацца ў вызначаныя налічэньні і зьніжаць цэны.

Вольт паказвае, што справа робіцца зусім ня так лёгка і проста, як можа здавацца, што гандлюючыя арганізацыі або ня хочуць, або ня ўмеюць, або могуць, але ня хочуць зьніжаць налічэньні і цэны. У выніку, кампанія праходзіць ня так, як трэба, з вялікімі перабоямі.

Але нават каб гэтага ня было, каб кампанія праходзіла роўнамерна, — думаць, што рэгуляваньне цэн можа абмежавацца чыста ведамственнымі рамкамі, — было б няправільна. Заўсёды знойдзецца арганізацыя, якая захочуць вылезці за вызначаныя рамкі, абыйсьці іх, калі яны ня будуць адчуваць за сабою належнага кантролю.

Само сабой зразумела, трэба ня толькі ўстанавіць налічэньні і цэны, але і прасачыць за тым, як арганізацыі ажыццяўляюць гэтыя налічэньні і цэны.

Як-жа павінен быць пастаўлен кантроль? Да гэтага часу кантроль, звычайна, праводзіўся адміністрацыйным шляхам. Органы Наркамгандлю маюць спецыяльную гандлёвую інспэкцыю, якая наглядае за рынкам. Гэта іспэцыя, зразумела, ня можа абхапіць усю гандлю, прасачыць за ўсімі гандлюючымі арганізацыямі. Апарат, які-б мог абхапіць усе гандлёвыя ўстановы, быў бы вялікім і дарагім, што навілічвала-б выдаткі дзяржавы.

І таму справа зьніжэньня цэн павінна быць узятая на кантроль спажываўца, пад кантроль рабочых і сялян. Шырокія спажывецкія масы кроўна зацікаўлены ў посьпеху кампаніі і іх кантроль будзе самым сапраўдным, не патрабуючым ніякіх выдаткаў з боку дзяржавы.

Зараз больш, чым калі небудзь да ўдзелу ў кампаніі за зьніжэньне рознічных цэн павінны быць прыцягнуты шырокія масы працоўных. Гэты ўдзел у даны момант павінен выразіцца ў непасрэдным кантролі з боку рабочых над выкананьнем гандлюючымі арганізацыямі графічных налічэньняў, прайскурантных цэн і г. д.

Прафсаюзы, члены кааператываў і г. д. павінны зразумець, што барацьба за зьніжэньне рознічных цэн — ёсьць іх, а ня ведамственна толькі (Наркамгандлю) барацьба, што аздараўленьне гандлёвага апарату і выкананьне ім распараджэньняў цэнтральных органаў патрабуе іх уважлівага кантролю. У прыватнасці, нельга ня прызнаць, што хваробы нашага кааперацыйнага апарату ў значнай меры ёсьць вынік слабай самадзейнасьці кааперацыйных мас. Актыўнасьць мас у ажыццяўленьні штодзённай, неабходнай для іх задачы павінна быць узьнята. Дзеля гэтага неабходна, каб органы, праводзячы зьніжэньне цэн, не замыкаліся ў рамкі пашыровага рэгуляваньня, а знайшлі спосабы для вырашэньня праблемы шырокім грамадзкім шляхам.

Гэта дырэктыва павінна знайсьці шырокі водгук нізавых грамадзкіх арганізацый.

У чым-жа канкрэтна павінен заключацца грамадзкі кантроль?

Зараз у Ленінградзе практыкуецца, як вольт, вывешваньне гандлюючымі арганізацыямі ўстаноўленых цэн. Шырокія рабочыя і сялянскія масы, асабліва ўсе тыя, хто ўдзельнічае ў якой небудзь грамадзкай працы, зьяўляюцца членамі гарсаветаў, валвыканкомаў, сельсаветаў, рэвізійных камісій, дзяржаўных гандлёвых арганізацый і г. д., павінны сачыць за тым, каб гандлюючыя арганізацыі прытрымліваліся гэтых цэн, наведваючы ў камісію па зьніжэньню цэн аб усіх выпадках парушэньня ўстаноўленых цэн.

Зразумела, ня толькі ў гэтым зьяўляецца дапамога рабочых і сялян у правядзеньні кампаніі па зьніжэньню цэн.

Асабліва вялікая адказнасьць ляжыць на тых, хто зьяўляецца членамі краіных і рэвізійных камісій, кааператываў, або нават прасцейшымі членамі іх. Яны павінны сачыць ня толькі за парушэньнямі цэн, але павінны весці барацьбу з гэтымі парушэньнямі, а таксама дапамагаць зьніжэньню магчымых недахватаў у самой гандлёвай арганізацыі і тым самым яшчэ большаму зьніжэньню рознічных цэн.

Гэтыя недахваты больш усёго відаць тым рабочым і сялянам, якія непасрэдна маюць дачыньне да сваіх кааператываў. Таму яны і павінны выяўляць гэтыя недахваты і дапамагаць іх зьніжэньню.

СССР і заграіца.

Прыезд у Рым т. Каменева.

РЫМ, 2-П. Сёньня ў Рым прыбыў паўнамоцны прадстаўнік СССР Каменев. Яго спаткалі супрацоўнікі паўнамоцнага прадстаўніцтва і прадстаўнік італьянскага міністэрства замежных спраў.

Нарвэска-фінска-расейскі камітэт адзіства.

СТАВГОЛЬМ, 2-П. Учора скончыўся зьезд 400 дэлегатаў рабочых арганізацый, якія адмовіліся падначаліцца дырэктывам арганізацыйнага камітэту аб'яднальнага кангрэсу транзістаў і сацыял-дэмакратаў. Зьезд ухваліў скласьці нарвэска-фінска-расейскі камітэт адзіства прафруху. У цэнтральны камітэт,

заснаваны зьездам «новае рабочае партыі адзіства», абрана 9 чал. Старшынёю ЦК абраны Волна.

Зьезд зачыніўся пасля выступленьня прадстаўніка УЦСПС Яглома.

Забарона «Известий ЦИК и ВЦИК» у Францыі.

ПАРЫЖ, 1-П. Міністэрствам замежных спраў падьверджан выданы ў 1920 годзе загад, які забараняе ў Францыі распаўсюджваньне «Известий ЦИК СССР и ВЦИК».

Ад'езд з Осло савецкіх лыжнікаў.

ОСЛО, 2-П. Савецкія лыжнікі, якія вараваюцца ў СССР, выехалі 2 лютага поездам з Осло ў Ставгольм.

НОВАЯ СУПРОЦЬСАВЕЦКІЯ ВЫПАДЫ АНГЕЛЬСКІХ КАНСЭРВАТАРАЎ.

Злосьць «пакрыўджанага» Уркварта.

ЛЁНДАН, 2-П. Антысавецкая кампанія ангельскага кансэрватыўнага друку набыла такія разьмеры, якіх яна яшчэ ні разу не дасягала за ўвесь мінулы год. Кампанія, як відаць, разлічана на тое, каб зрабіць на ангельскі ўрад найжым з мэтай прымуць яго-сёлкіца парламент да сканчэньня вакацый.

Кансэрватыўны друк сёньня зьявічае на відным месцы цыркулярны ліст Уркварта да акцыянэраў «Расейска-Азіяцкага Таварыства». Уркварт патрабуе разрыву дыплёматчных зносін з СССР. «Кітайскую трагэдыю, — піша Уркварт, — наклікала на Англію Савецкая Расяя».

У гутарцы з прадстаўнікамі «Дэйлі Мэйль», Уркварт заявіў: «Расейска-Азіяцкае Таварыства,

атрымала катэгорычную заяву савецкага ўраду, што прэтэнзіі да таварыства за канфіскацыю маёмасьці ня будуць здаволены».

Боязь «савецкага прыкладу» ў Кітаі.

ЛЁНДАН, 2-П. У ангельскіх газетах абвешчаны ліст старшыні «Асацыяцыі брытанскіх крыдытараў Расей» Твіда. Твід, зазначае што ў Кітаі магчыма паўтарэньне «савецкага прыкладу», у прыватнасці, магчыма канфіскацыя чужаземнае маёмасьці.

Твід заклікае зрабіць найжым на ангельскі ўрад, каб ён прымуці савецкі ўрад «выканаць гандлёвую згоду з Англіяй і вярнуць натуралу, ці залпаць кошт канфіскаванае ў ангельцаў маёмасьці».

Зьмена ангельскае тактыкі ў Кітаі? Новы „шахматны ход“ Англіі.

Імпэрыялізм Англіі шукае спосабаў дыплёматычна абыйсьці Кітаі.

ЛЁНДАН, 2-П. Агэнцтва Рэйтэра паведамляе, што ў тэксце ангельскае прапановы, перададзенае кітайскай уладзе ў Пекіне і Ханькоу 27-28 студзеня ёсьць наступныя пункты:

1) Ангельскі ўрад выказвае гатоўнасьць прызнаць кампэтэнцыю сучасных кітайскіх судоў пры разборы імі спраў ангельскіх называльнікаў, або адказчыкаў і згодзен адмовіцца ад права прысутнасьці ангельскага прадстаўніка пры разборы гэтых спраў; выказвае гатоўнасьць на меры магчымасьці ўжываць у ангельскіх судах у Кітаі сучасныя кітайскія грамадзкі і гандлёвыя кодэкс.

2) Ангельскі ўрад гатоў абавязаць пражываючых у Кітаі ангельскіх падданых выплачваць таксама рэгулярныя кітайскія падаткі, якімі фактычна абкладваюцца і якія фактычна плаціць кітайскія грамадзяне на ўсёй тэрыторыі Кітаю, пры ўмове, што ангельскія падданцы ці ангельскія тавары ня будуць пры выплаце падаткаў пастаўлены ў горшыя ўмовы, чымся падданцы ці тавары іншых дзяржаў.

3) Ангельскі ўрад згодзен абмеркаваць і заключыць згоды наконт зьмены сыстэмы муніцыпальнага кіраўніцтва ў ангельскіх канцэсіях, з тым, каб прывесць гэтую сыстэму ў адпаведнасьць з спецыяльным кітайскім кіраўніцтвам, цяпер устаноўленым у ранейшых чужаземных канцэсіях (маюцца на ўвазе былыя нямецкія, аўстрыйскія і расейскія канцэсіі ў Кітаі), або аб'яднаць ангельскія канцэсіі ў сэнсе муніцыпальнага кіраўніцтва і ранейшымі чужаземнымі канцэсіямі, якія цяпер знаходзяцца пад кіраўніцтвам кітайскае ўлады, або перадаць паліцэйскі кантроль над тэрыторыямі ангельскіх канцэсіі ў рукі кітайскай ўлады.

4) Ангельскі ўрад згодзен прызнаць прынцып, які ўстанаўляе, што ангельскія місіянеры ў далейшым ня могуць прэтэндаваць на права куплі зямель ва ўнутраных частках Кітаю.

Агэнцтва далей паведамляе: перадаючы вышэйазначаныя прапановы Яўгэню Чэну, О'Малі (саветнік ангельскае місіі ў Пекіне, які зараз знаходзіцца ў Ханькоу) зрабіў наступныя ўважэньні: «Калі будзе дасягнута здавальняючая

згода наконт ангельскіх канцэсіі ў Ханькоу і Цзыюцзыне, калі нацыянальны ўрад дасць заварэньні, што ён не дапусьціць ніякіх зьменаў у прававым палажэньні ангельскіх канцэсіі і міжнародных кварталяў іначай, як праз перамовы, тады ангельскі ўрад будзе гатоў неадкладна і на ўмовах, памянёных у дадатку да гэтага, пайсьці на частковыя ўступкі жаданым кітайскае нацыянальнае партыі. Ангельскі ўрад лічыць, што такі шляхэты і лібэральны крок з яго боку ня можа быць іначай растлумачаны, як доказ сур'эзнасьці і шчырасьці таго духу замірэньня, якім ён (ангельскі ўрад) прасякнуты».

Ангельскае войска ў Шанхаі бяз прытулку.

НЬЮ-ЁРК, 3-П. 3 Шанхаю паведамляецца, што не ангельскія саборы шанхайскае муніцыпальнае рады супярэчаць проці разьмяшчэньня ангельскага войска ў памяшканьнях, якія зьяўляюцца міжнароднаю ўласнасьцю. Кітайская-ж гандлёвая палата Шанхаю супярэчыць проці разьмяшчэньня ангельскага войска ў кітайскіх будынках. З гэтае прычыны пабудова баракаў для ангельскага войска на тэрыторыі міжнароднага пасяльгу нечакана спынена.

Індускае войска ненадзейнае.

ТОКІЁ, 2-П. Індусы, якія жывуць у Токіё, лічаць, што Англія ня здолее правесці ў Індыі мабілізацыі для далейшае пасылкі войска ў Кітаі, бо індыйскае войска ненадзейна і пры першай магчымасьці далучыцца да нацыянальна-рэвалюцыйнага руху ў Кітаі.

Звальнэньне Пекіна ангельскага інспэктара мытніц.

ПЕКІН, 2-П. Згодна неправераных вестак, ангельскі пастаўнік у Пекіне заявіў пекінскаму ўраду пратэст супроць звальнэньня інспэктара марскіх мытніц Эглена.

Адбылося надзвычайнае пасаджэньне пекінскага дыплёматчнага корпусу. Абаварвалася прапанова ангельскага пастаўніка выказаць агульны пратэст супроць звальнэньня Эглена. Пастанова пакуль што невядома.

АФІЦЫЙНАЕ АНГЕЛЬСКАЕ ПАВЕДАМЛЕНЬНЕ.

ЛЁНДАН. Пасля пасаджэньня рады міністэраў, прадмет абгавору якога захоўваўся ў вялікай тайне, выпушчана афіцыйнае тлумачэньне прычыны, якія прымуцілі ангельскі ўрад накіраваць у Кітаі войска і флёт.

У гэтым тлумачэньні гаворыцца, што «лепш сваячасова папярэдзіць праціўдзі крыві, чымся арганізаваць карныя атрады, як будучь зробле-

ны злачынствы. Становішча Англіі ў Кітаі горшае, чым становішча Японіі і Амэрыкі. Гэтыя дзяржавы, дзякуючы свайму геаграфічнаму палажэньню, могуць лёгка ў патрабную хвіліну накіраваць сваё войска да кітайскіх берагоў. Англія ў гэты-ж час павінна была-б пачынаць мабілізацыю сваіх узброенных сіл».

АНГЛА-КАНТОНСКІЯ ПЕРАМОВЫ У ПЭЙ-ФУ НЯ ўПУШЧАЕ ў ХЭНАНЬ МУКДЭНСКІХ ВОЙСК.

ЛЁНДАН, 2-П. Згодна паведамленьняў агэнцтва Рэйтэра, у аўтарытэтных колах Лёндану зьяўляюць, што «надзісаньне згоды аб ангельскіх канцэсіях у Цзыю-Цзыяне і Ханькоу адкладзена; наогул-жа, перамовы ў Ханькоу ня спынены і праводзяцца на аснове агульных ангельскіх прапановаў».

ЛЁНДАН, 2-П. Згодна паведамленьняў «Дэйлі Тэлеграф» у Цзэчжоу (Хэнань) адбылася сьтычка між войскамі У-Пэй-Фу і войскам Чжан-Цзю-Ліна, якія пасоуваліся на поўдзень. Войскі У-Пэй-Фу адмовіліся прапусьціць мукдэнаў праз свой кардон.

МУСАЛІНІ ЗЬВЯКАЕ ЗБРОЯЙ

РЫМ, 2-П. Афіцыйныя газеты «Трыбуна» і «Джорналь д'Італія» выступілі з заявамі аб патрэбе неадкладнага актывага ўдзелу Італіі ў супольнай з Англіяй надрыхтоўцы магчымасе інтэрвенцыі ў Кітаі.

«Джорналь д'Італія» піша: «Спецыяльным інтарэсам Італіі ў Кітаі, а таксама традыцыі італа-ангельскага супрацоўніцтва дзютоўчы Італіі патрэбуе выступіць супольна з Англіяй, калі гэта будзе патрэбным».

«Трыбуна» у перадавіках свайго рэдактара зазначае на немагчымасьць скасаваць экстарытарыйнасьць чужаземцаў у Кітаі, бо гэтыя прывілеі зьяўляюцца «абавязковымі ўмовамі, каб захаваць эканамічны дацьненні».

Пасылка ангельскага войска ў Кітаі, водгуг думкі рэдактара Дванцаці, бясспрэчна, абавязна; кітайскае пытаньне можа быць выраша-

на толькі ў парадку ўзброенае дыскусіі, у якой абавязана ўдзельнічаць Італія.

Папы спрыяюць Імпэрыялістам.

РЫМ, 3-П. Прадстаўнік Ватыкану ў Кітаі, які знаходзіўся ў Рыме для дакладу папе, тэрмінова выехаў, у звязь з падзеямі ў Кітаі, у Шанхай. Пацьвярджаецца, што ў гутарцы з Чэрчылем Пій XI выказаў непакой, што ангельскія «ўступкі» Кітаю могуць падараваць базу дзейнасьці каталіцкіх місіянераў. Ватыкан лічыць патрэбным рашучую абарону місіянераў, якія знаходзяцца ў Кітаі.

Сёньня ў правіцыю Шансі выехала пасля ўрачыстае царомні новая група місіянераў францызанцаў. Ватыкан рыхтуе царомні абвешчаныя «святэгімі мучанікамі» місіянераў, забітых у бацьскім паўстаньні.

Растрэл рабочых аўстрыйскімі фашыстамі.

Усеагульная забастоўка пратэсту.

ВЕНА, 2-П. Частка удзельных у Вонгрыю аўстрыйскіх фашыстаў, якія прымаюць удзел у забойстве рабочых у Бургенляндзе, вынудзіла назад у Аўстрыю. Усе яны арыштаваны і са-зваліся ў забойстве рабочых.

Правакацыйны замах на арышта-ваных камуністаў.

ВЕНА, 2-2. Румынскія камуністы Каганэ і Фанагі пры перабыцці ў Германштадт, дзе па-вінна было адбыцца слуханне іх справы ў апеляцыйным ваенным судзе, былі абстраляны вартая нібыта «за спробу ўцячы».

Магчымы роспуск літоўскага сойму.

Нацыяналісты радзюць Вальдэма-расу ня лічыцца з „накстыту-цыяй“.

КОЎНА, 2-П. Орган нацыяналістаў «Летува» піша: «Народнікі-сяляне патрабуюць, каб у сойме была агаляшана дэкларацыя новага Ура-ду. У звязку з гэтым мы даём запытаньне, ці можа ўрад, які ўзяў уладу ў такі важны мо-мант, даць сойму магчымасць выказаць неда-вер'е. Урад Вальдэмара атрымаў свае паўна-моцтвы ад арміі, а не ад сойму. З гэтага пры-чыны армія была б вельмі зьвязаная, калі б ўрад уступіў патрабаваньням народнікаў-сялян і дазволіў сойму зноў гаспадарыць у краі. Шукаць давер'я там, дзе яго напэўна няма— не разумна. Урад ня лічыць патрэбным мець выказанне праз парламент давер'я народнікаў-сялян. Яны павінны яшчэ падвучыцца, тагды можа адмовіцца ад сваіх анархічных поглядаў на „дэмакратыю“».

Няўдалы замах манархістаў.

Апошнімі днямі палітычная паліцыя арышта-вала Грыгалюнаса-Главацкага, які стаў на ча-

ле тайнае манархістычнае арганізацыі, якая падрыхтоўвала новы пераварот. Па гэтай-жа справе прыцягнуты да судовае адказнасці ка-мандуючы атрадам «шаўлісаў» Клімайціс, майор Томкус і б. «герой» фашыскага пера-вароту Главаціс. Апошніму ўдалося ўцячы, а Томкус і Клімайціс арыштаваны. У часе вобы-ску ў арыштаваных знойдзены плян права-дзеньня манархістычнага перавароту.

На плян была прадачана, што ў ночы на 17-га лютага пачыналася паўстаньне ў 1-ым гусарскім палку пад камандаю Клімайціса. Атрады жаўнераў з пачынальнікамі замаху на чале меліся арыштаваць прэзыдэнта дзяржавы Сьмегону, ўсіх міністраў, галоўнакамандуючага літоўскае арміі—генэрала Жукоўскага, шэфа генэральнага штабу Даўгантаса, іншых афіцэ-раў генэральнага штабу і ўсіх лідэраў розных палітычных партыяў.

Пасля замаху была б абвешчана вайсковая дыктатура. На месца часовага дыктатара быў прадачаны Грыгалюнаса-Главаціс, які з свайго боку перадаў бы ўладу літоўскаму каралю.

Трэба яшчэ дадаць, што кандыдат на літоў-скую карону ў пляне прадуладжаны ня быў.

Нямоцнасьць новага югаслаўскага габінэту.

ВЕНА, 2-П. З прычыны таго, што група ра-дыкальнае партыі ў апошні момант адмовілася ўвайсці ў кааліцыйны ўрад Узуновіча, апошні мае ў парламанце большасць толькі ў 2 галасы (ня лічычы пяці дэпутатаў нямецкае меншас-ці, якія абяцалі Узуновічу падтрыманьне). Пер-шыя аднакі слабасці новага ўраду выявіліся ў тым, што два міністры-радыкалы Трыфунівіч і Вужычч, незадаволеныя размеркаваньнем парт-фэляў, адмовіліся прыйсці да прысягі.

Міжнародны рабочы рух.

К-ты дзеяньня бэльгійскіх праф-саюзаў.

ПАРЫЖ, На мітынгу беспарочных у Бру-сэлі, скліканым брусельскай фэдэрацыяй праф-саюзаў, была ўхвалена рэзолюцыя, якая асу-джае бязьдзейнасьць рэфармісцкае прафсаюзае камісіі. (аб'яднаньне прафсаюзаў).

Льюіс і К-о выключваюць камуні-стаў з саюзу гарнякоў.

НЬЮ-ЁРК. Зьезд аб'яднанага саюзу горна-ра-бочых Амэрыкі ў Індыянаполісе ўхваліў паста-нову аб зьмене стадуту, у які ўносіцца новы пункт аб выключэньні камуністаў з саюзу.

Такім чынам, легалізавана палітыка выключ-чэньня перадавых элемэнтаў з саюзу. Не зва-

жаючы на міэрнасьць сродкаў, якія мае саюз, зьезд пастанаўіў павысіць аклад старшыні саюзу Льюісу з 8.000 даляраў у год да 12.000 даля-раў. Таксама павышана пэнсіі і іншым асобам, якія займаюць пасады ў саюзе.

Разважаньні сытага партбюра-крата.

ВЕНА, У органе вонгерскае сацыял-дэмакра-тыі «Нэпсава» абвешчан артыкул лідэра ан-гельскай рабочай партыі Кляйнса аб адзінстве прафруху. Па думцы Кляйнса, адзінства руху ажыццэвіць не магчыма, бо на ўсходзе і ў Амэрыцы жывуць людзі розных інтарэсаў, прафэсій, моваў, нахілаў, рознае адукацыі і сьветагляду.

Сялянства Польшчы пад цяжарам падаткаў.

Сялетнія падаткі на сялян значна пераваж-ваюць падаткі мінулых гадоў. У сялян, якія не плацяць падаткаў, улада апісвае і забірае быдла і ўсе рэчы першай неабходнасьці.

«Экспрэс Полескі» за 31-га студзеня паве-дамае, што ў час апісваньня маёмасьці ў се-ляніна вёскі Дзяржонцы Антона Манчара, апош-ні напав у паліцэйскага чыноўніка Сэрву, і ўсадыў яму ў жывот вілы.

Паліцэйскі чыноўнік памёр праз некалькі гады.

Манчар арыштаваны.

Асаднікі-палёнізатары.

У мястэчку Глыбокім адбыўся гэтым днямі зьезд польскіх асаднікаў Дзісьненскага павету. Між іншым на зьездзе прынята пастанова аб «пашырэньні польскасьці на Усходніх краях».

Крукатворства французскае юстыцыі.

Пракурор, якому перададзена апеляцыйная скарга Садуля на выключэньне яго з праваба-рончага стану, даў добрае заключэньне. Аднак, згодна патрабаваньняў рэакцыйных элемэнтаў рады правабароны, якія пагражалі адстаўкаю, міністр юстыцыі даручыў разглядаць апеляцыю другому пракурору, ад якога затрабаваў адва-

ротнага заключэньня.

Гэтае здарэньне зрабіла вялікае ўражаньне нават у буржуазнай правабароне. «Ліга правоў чалавека і грамадзяніна» заявіла пратэст.

Увага: Садуль выключан з правабарончага стану за забойства правабаронцы-фашыста, які з мэтай правакацыі выпяў яго па твары.

Чарговія прысуды трыбуналу Мусаліні.

РЫМ, 3-П. Зроблен прысуд па другой з спраў, якія разглядаюцца спецыяльным трыбуналам, заснаваным на падставе закону аб «ахове дзяр-жавы».

Рабочы Рычы, прыцягнены да адказнасці за

«адкрытае адобраньне» замаху на жыццё Му-саліні летася, засуджан на 3 гады астрогі, пасля чаго павінен яшчэ быць два гады пад наглядом паліцыі.

Што такое Данцыгскі калідор?

Адносіны між Польшчай і Нямеччынай ста-новяцца ўсё больш напружанымі. Пасля ваен-нага разгрому Нямеччыны пазбавілася многіх багатых абласцяў на Захадзе і ўсходзе. Атры-маць назад землі, адданыя Францыі, Нямеччына не спадзяецца. Францыя—магутная дзяржава і адабраць назад у яе землі Нямеччына магла б толькі шляхам новай вайны.

Інакш стаць справа з Польшчай, бо Польш-ча слабой Францыі. Заключыўшы дагавор аб ненападзе з краінамі-пераможцамі, Нямеччына прызнала цвёрдасць сваіх межаў з Францыяй. Але зрабіць такі-ж дагавор з Польшчай яна адмовілася. Зараз нямецкі ўрад усё больш на-стойліва дамагаецца перагляду сваіх межаў з Польшчай.

У першую чаргу Нямеччына настойвае на звароце ёй тае званана Данцыгскага калідору.

Гэта—вузкая паласа зямлі, якая ідзе ад Польш-чы да Балтыцкага мора і адрэзвае нямецкую вобласць—Усходнюю Прусію ад рэшты Нямеч-чыны. Данцыгскі калідор належыць да Польшчы і вядзе ў порт Данцыг,—які афіцыйна зьяў-ляецца вольным горадам, але фактычна знахо-дзіцца пад поўным кантролем Польшчы.

Нямечкія палітыкі імкнуцца зараз прыйсці да згоды з Францыяй і потым, замацаваўшы сваё міжнароднае становішча, рашуча запатра-баваць звароту Данцыгскага калідору.

Замеры Нямеччыны выклікаюць усё большую трывогу ў Польшчы. Яна зусім не падрыхтава-на да таго, каб адбіць жаданьні Нямеччыны. Гаспадарчае становішча Польшчы цяжкае. Між-народнае становішча ня трывае. Нарэшце, польскі ўрад ня мае поўнай міжнароднай палі-тыкі.

Вестні адусюль.

Справа Олія перададзена ў вай-сковы суд.

РЫГА, 3-П. «Яўнакас Зінас» паведамляе, што вайсковая пракуратура, са згоды вайско-вага міністра перадала справу Олія (правады-ра фашыскага паўстаньня ў Вальмары ў сту-дзені 1927 г.) у вайсковы суд.

Олія абвінавачваецца ў спробе нізрынуць сучасны лад.

Новы старшыня фінансавая камісіі сэнату.

ПАРЫЖ, 2-П. Старшыняю фінансавая камісіі французскага сэнату абраны Клемантэль (член дэмакратычнае левае сэнату).

Новае паўстаньне ў Грэцыі.

АФІНЫ, 31-І. У Грэцыі стварылася вельмі сур'ёзнае становішча. Група афіцэраў арганіза-вала ваеннае паўстаньне.

Рада міністраў вядзе нараду і ўдзень і поч-ту. Пастаноўлена прыняць шэраг энэргічных мер. Зроблена ператасоўка часцей арміі для папярэджаньня змовы (уласн. кар.).

Вызваленьне Пятакова ад удзелу ў перамовах СССР з Францыяй.

МАСКВА. Прэзыдыум ЦВК СССР ухваліў, у зьвязку з вызваленьнем Пятакова ад абавязкаў намесьніка старшыні ВСНГ СССР, вызваліць яго ад абавязкаў сябра дэлегацыі СССР для вядзень-ня перамоў з Францыяй.

Вайна і мір.

Тав. Вухарын на Маскоўскай губернскай партыйнай канфэрэнцыі сказаў: «Я павінен перад Маскоўскай партыйнай канфэрэнцыяй паставіць зараз праблему вайны са ўсёй вастраю. Бо наша партыйная арганізацыя, і ў першую чаргу наша маскоўская партарганізацыя павінна ведаць, што ў нас няма ніякіх гарантыяў супроць нападу на нашу краіну. Справа зразумела, ідзе не аб сёнь-нешнім месцы і не аб наступным месцы, у нас няма гарантыяў адносна вясні, альбо восні».

Міжнародная буржуазія і ў прыватнасці яе ангельскі атрад мае бліскучы вопыт падрыхтоў-кі сусветнай вайны—ропыт вайны 1914 году. За 20 год да вайны 1914 г. у штабах буй-нейшых эўрапейскіх дзяржаў распрацоўваліся ваенныя пляны і карты будучай вайны.

Амаль за два гады да пачатку імперыялі-стычнай вайны машына буржуазных дзяржаў змагла апрацаваць мазгі насельніцтва зям-най кулі, зладзела выкарыстаць нацыянальную рознь розных народаў, зладзела настолькі ідэалё-гічна падрыхтаваць рабочую клясу, што масы рабочых у імі інтарэсаў капіталу паміралі на франтах. І трэба прызнаць, што адным з най-больш важных вурокаў вайны 1914 году зьяў-ляецца аднаведная падрыхтоўка буржуазнай ра-бочай клясы, здарнасьці ІІ Інтэрнацыяналу, адраджэньня сацыял-дэмакратычнымі партыямі справе міжнароднага пралетарыату. У апошні імперыялістычнай вайне лэнданскім капіталі-стам удалося развіць гэтую вільзную кампанію на абману мас, што б мільёнаў рабочых дба-рхавотна пайшлі ў войска для барацьбы супроць «нямецкіх гвалтаўнікоў».

Вуроки апошняй вайны ні адну хвіліну не павінны выпасці з увагі сусветнага пралетар-ыату. Восем гадоў прайшло з таго, часу як скончылася сусветная вайна. Студыюны сіл рашуча зьмяніліся. Дзесяці дробных дзяржаў якія стварыліся пасля вайны на Блізкім і Ся-роднім Усходзе і Прыбалтыцы, фактычна знахо-дзіцца ў эканамічнай і палітычнай залежнасьці ад французскага і асабліва ангельскага капіталу.

Англія энэргічна падрыхтоўвае грамадскую думку да мажымасці новых ваенных падзей. Па-сьля фашыскага перавароту ў Польшчы і Літ-ве, Англія, відавочна, падрыхтоўвае фашыс-кую дыктатуру ў Латвіі і Фінляндыі. З неслаб-най энэргіяй кансэрватыўны Ангельскі ўрад рых-туе новы блёк балтыцкіх дзяржаў супроць СССР. Англія, ўсё час актыўна ваража настроенная супроць СССР, зараз у зьвязку з яе паражэнь-нем ў Кітаю, а таксама ўзмаценьнем рэвалюцый-нага руху ўнутры Англіі—лічыць, што ўва ўсім гэтым вінон толькі Савецкі Саюз, таму яго трэба знішчыць.

Падрыхтоўка вайны супроць нас, апрача ства-рэння фашысцкіх урадаў у суседніх з намі краінамі, вядзецца Англіяй і па другой лініі. Гэта стварэньне блёку «італьянска-супрацоўніцтва» чатырох краінаў: Англія, Францыя, Нямеччына і Італія. Гэты блёк-вастрыем сваім павінен быць накіраван супроць СССР. І той факт, што імен-на Англія высувае плян перараспаўдзяленьня ка-леліні, г. з. падзеленыя Нямеччыны і Італія часткай калеліні за конт Партугаліі, Галандыі і Францыі, зьяўляецца лепшым доказам цьвер-

дага рашэньня ангельскіх кансэрватараў пра-цысьціць сябе шлях для будучых падзей.

На Блізкім Усходзе—Румынія жаўды гатова выконваць усе загады Лэндану. Жадаючы як мага хутчэй знішчыць перашкоды, якія ства-рыліся на Далёкім Усходзе, Англія высувае плян падзелу Кітаю.

Шырокая хваля антысавецкіх настрояў пера-кінудзена ў Лэндану ў іншыя сталіцы эўропей-скіх дзяржаў. Нямечкі сацыял-дэмакратычны рух распаўсюджвае ложныя чуткі аб нейкіх ка-раблях з гранатамі і аэраплянамі, якія нібы па-сылаюцца з СССР у Нямеччыну для ўзбраеньня апошняга.

Пасля нямецкай сацыял-дэмакратыі, фран-цузская, а за ёй рабочая партыя Англіі ў асобе Макданаляда ня толькі прыкрываюць усе мера-прыёмствы, якія рыхтуюцца для паходу на СССР, але ўсялякім чынам спачуваюць гэтаму паходу. І нават прабуюць у гэтым-жа напрамку падрых-таваць умы рабочае клясы.

У другі раз мы прывядзем лічы, якія будучы характарызаваць становішча ўзброеныя ўсіх ім-перыялістычных краінаў, як сусветны імперыя-лізм будзе аэрапліяны і танкі, каб усёй сваёй тэхнічай накінуцца на нас; ня трэба гаварыць, што Імперыялісты рукамі сваіх сацыялістаў і наогул партыямі ІІ-га Інтэрнацыяналу право-дзяць вялікую працу, каб перацягнуць на свой бок пралетарыят.

СССР ня хоча вайны. Мы жадаем міру і бу-дзем змагацца ўсімі мерамі, якія толькі нам даступныя, для таго, каб вайны ня было.

У працягу апошніх пяці гадоў, як толькі мы ўвайшлі ў дыпلماتычныя зносіны з бур-жуазнымі дзяржавамі, мы на кожным кроку, у кожным выпадку абвясчалі, што мы ваяваць і

ня хочам; ня хочам, таму, бо мы будзем са-цыялістычнаю гаспадарку, будзем сацыялізм і нам няма калі вайной займацца, але ўсе падзеі апошніх месяцаў прымушаюць нас зноў звяр-нуцца да працоўных нашага Саюзу, ці ўсе га-товы да абароны нашых заваў, да абароны нашых межаў.

Буды лягчэй нам будзе зьбегнуць вайны, як усё насельніцтва будзе на варце, будзе гатова да ўсіхкіх нечаканасьцяў, да магчымага нападу. Вось аб гэтым павінны ведаць усе працоўныя нашай рэспублікі.

Гэта зусім ня значыць, што вайна зараз нязбэжна, што мы ўжо зараз стайм перад непа-срэднай небясьпечкай вайны. Не ўсякія чуткі, якія распаўсюджваюцца правакатарамі і антысавец-кімі элемэнтамі, што вайна ўжо пачынаецца, што яна ўжо ідзе, зьяўляюцца толькі спробай выкарыстаньня гэтага моманту, для падрыву трываласці нашага чырвонага; кулак і гэтым зарабляюць, скапляючы скаціну па танных цэ-нах і г. д.

Вось чаму мы павінны папярэдыць, што няма ніякіх падстаў для якой небудзь панікі. Нашы ўзброеныя сілы досыць падрыхтаваны, каб абар-аняць нашы межы, наш спакой, нашу мірную будаўнічую працу. Ніякай панікі.

Будаваць нашу гаспадарку, павялічыць нашы вытворчыя сілы, узмацніць трываласць нашай валюты, палепшыць і павялічыць абароназдоль-насьць нашай Чырвонай арміі і ўсіх працоўных, — зьяўляюцца нашымі задачамі ў гэты момант.

Толькі ўзмацняючы наш Саюз, мы здолеем зьбегнуць вайны і наогул якіх небудзь ваенных небясьпеч.

Л. К.

Чорныя і белыя.

(Ад нашага эспэранто-карэспандэнта).

Што зьявілася прычынай паўстання на не-
лежачых да Галандыі выспах, якое прашумела
па ўсім свеце?

Эўрапейцы і амерыканцы, захапішы ўсе
выспы Акеаніі, карысныя для плянтацыі, пад-
парадкавалі сабе ўсе плямёны, якія населялі гэ-
ты выспы, зрабішы пакорлівых нывольнікаў.

У сучасны момант уся плошч ачышчана і
высеяна ад зямлярніцаў, на 82 проц. нале-
жыць буйным землярэўсам, эўрапейцам і
амерыканцам, якія абярнулі іх у цукровыя, ры-
савыя і тытунёвыя, чайныя і хінныя плянта-
цыі. Велікі прыбытак даюць гэтыя плянтацыі
ўласнікам. Эўрапейцы пабудавалі для сябе і
для сваіх сем'яў велікія замкі-палацы, у якіх
яны за пірамі праводзяць час адпачынку ад па-
рыскіх, амстэрдамскіх і нью-ёрскіх ігрышчаў.

Зусім у іншых умовах жывуць іх нывольнікі
—сапраўдныя ўладары гэтых багатых выспаў.
16-18 гадзіны работы дзень без свята і дзён
адпачынку яны праводзяць на плянтацыях сва-
іх гаспадароў.

Бесчалавечная эксплуатацыя тубыльцаў, бед-
насць, жабрацтва і голад даводзяць іх да азвад-
рэння і робяць іх ворагамі белага чалавека.

Яшчэ ў мінулым годзе Батавіі (Ява) загінута
ваенная шхуна (судно) са зброй для батаўскага
гарнізону. Многа салдат і тубыльцаў былі ра-
стрэляны галандзкім ваенным судом. І гэта
судно абвясцілі патонуўшым. Вяскою гэтага
году гэта судно паявілася каля берагоў Манільі
(выспа Лупон, якая належыць да Паўн. Аме-
рыканскіх Злучаных Штатаў) пад чорным
сцягам піратаў. Была арганізавана спецыяль-
ная экспедыцыя, але судно зноў знікла без
вестак.

У ліпені м-цы 1926 г. марскі ваенны
суд, за адмову працаваць дарма на рысавых
плянтацыях, прысудзіў 12 чалавек да турэмна-
га знявольнення, як «зачынішчыкаў», а астатнія
былі засуджаны да бамбукавых удараў па пят-
цы (ад 10 да 200 удараў па голай пятцы).
Сяляне і рабочыя ровных плянтацый заявілі
пратэст. З плянтацыі на плянтацыю, з выспы
на выспу ў кепскіх чаўнах жыхары выспаў
пачалі ўздымаць паўстаньне.

Адмаўляліся працаваць. Патрабавалі аднаго
дню адпачынку ў тыдзень.

Гэта першае паўстаньне, якога не агалашаў
буржуазны друк, на пэўны час сьціхла, каб
праз месяц выбухнуць з ішчэ большай сілай,
ужо пры дапамозе зброі са зніжшага карабля.

Пагроза калёнізатарам, плянтатарам стала яс-
най. Яны патрабавалі ўзмацнення войск. Пра-
летарскія прадстаўнікі галандзкага парламанту
пачалі запрашваць аб прыліках паўстання,
але салыям-демакраты «супакоілі», абвясцішы,
што на выспах не паўстаньне, а «напад піра-
таў», у той час, як самі паслалі для барацьбы
з піратамі частку ваеннага флэту, асыгнаваў-
шы на барацьбу не адну тысячу гудзёнаў.
Наўрад якая ваенная сіла здолее «супакоі-
ць» тых, хто з надзей глядзіць на сваіх сы-
ноў, бацькоў і мужоў, якія то тут, то там за-
біваюць і паліць сваіх ненавістных прыгнета-
целяў і іх гаспадаркі. Не камуністы вінаваты
ў паўстанні, а самі эксплуататары; не каму-
ністычная агітацыя, а нянавісьць да сваіх пры-
гнетацеляў, якая накіпілася ў працягу дзесят-
каў год і зьяўляецца лепшым правадыром і ар-
ганізатарам гэтага паўстання.

Манілья (выспа Лупон) **Г. Блот.**

Супроць уціску пілсудчынай працоўных Заходняй Беларусі.

РАБОЧЫЯ І СЯЛЯНЕ БССР ПРАТЭСТУЮЦЬ СУПРОЦЬ ГВАЛТАЎ У ЗАХОДНЯЙ БЕЛАРУСІ І АРГАНІЗУЮЦЬ
ДАПАМОГУ ВЯЗЬНЯМ ПОЛЬСКИХ ТУРМАЎ І ІХ СЕМ'ЯМ.

Хай увесць культурны сьвет і працоўныя Эўропы даведваюцца
аб гвалтах польскага фашы. у.

«Прагрэсыўнае студэнцтва ўкраінскай і бе-
ларускай нацыянальнасьці, якое сабралася
на сходзе пратэсту ў Празе (Чэхаславакія)
21-1-27 г. заслухаўшы рэфэратаў аб прасьве-
даньні рабочага руху і аб тэорыі ў адносінах
да вызваленчага руху ўкраінскіх і беларускіх
сялян і рабочых, пратэстует перад усім куль-
турным сьветам супроць:

1. правакацыйных метадаў польскае паліцыі,
2. дамаганьня паказаньняў шляхам гвалту і прымусявага вымаганьня подпісаў пад выду-
манымі паліцыйскімі паказаньнямі ад арыштава-
ных пры дапамозе зьдзекаў і забойства арыш-
таваных без суду, шляхам інквізіцыйных ка-
таваньняў,
3. арыштаў і пабояў, якія ўжываліся ў
адносінах да дэпутатаў Мятлы і Валопына, у той
час, калі яны соймам яшчэ ня былі пазбаўлены
імянітэтам,
4. трактоўкі палітычных заняволеных ра-
зам з крымінальнымі злачынцамі,
5. забойства «боеквой» ППС рабочых-камуні-
стаў (у Варшаве) і супроць таго, што поль-
ская паліцыя ня хоча гэтых збойцаў нават
арыштаваць у той час, як дэпутаты называюць
імя збойцаў,
6. зачыненьня паліцыйнай беларускай сялян-

ска-рабочай «Грамады» і масавых арыштаў
усіх сьвядомых беларускіх сялян і беларускіх
культурных і грамадзкіх дзеячоў.

7. прысуду над 151 абвінавачваемымі ў пра-
цэсе ва Уладзіміры-Валынскім, дзе на аснове
паказаньняў паліцыйных агентаў падушныя
былі прысуджаны больш чымся на 900 га-
доў турмы, у тым ліку 9 пазбаўлены свабоды
на ўсё жыццё.

8. зачыненьня ўкраінскіх і беларускіх школ
і забароны адчыняць і ўтрымліваць нават
прыватныя ўкраінскія і беларускія школы,

9. супроць расстрэлаў і забойстваў польскай
паліцыйнай галадуючых беспрацоўных, якія па-
трабуюць хлеба і працы.

Усе прысутныя на сходзе пратэстуюць супроць
фашыскага рэжыму і гвалту над рабочым рухам
і вызваленчым рухам украінцаў і беларусаў у
Польшчы і аадуюць, што будучы змагацца
усімі сродкамі супроць гэтага рэжыму і зро-
біць усё магчымае, каб увесць культурны сьвет
і ў асаблівасьці рабочыя і сяляне ўсіх краін
Эўропы даведаліся аб фактах тэорыі і гвалту
польскага фашыскага ўраду над усімі правя-
мі апазіцыйнага руху».

Прага, 21-1-1927 г.

Польскія працоўныя масы гор. Менску пратэстуюць.

«Польскія працоўныя масы г. Менску, заслу-
хаўшы даклад тав. Славінскага аб апошніх на-
дзеях у Польшчы, сьцьверджаюць, што пасья
майскага перавароту Пілсудзкага польскай рэ-
акцыі і фашызму значна ўзмацніліся, ўзмацні-
ся таксама і прасьведаньні супроць рабочае
клясы Польшчы. Прасьведаньні выражаюцца
таксама ў нацыянальным прыгнечаньні, у за-
чыненні культурна-асьветных устаноў і маса-
вых арыштах рэвалюцыйных дзеячоў у Польш-
чы і Заходняй Беларусі.

Польскія працоўныя масы г. Менску катэ-
гарычна пратэстуюць супроць зьвержскіх метадаў,
якія атрымада польская дэфэнзыва і буржуазія
ў спадчыну ад царскай ахранкі. У апошніх
падзеях у Польшчы прысутныя на мітынгу
ўгледваюць з боку Польшчы падрыхтоўку да
вайсковага выступленьня буржуазіі супроць
СССР. Аднак, мы, рабочыя і сяляне адзінай у
свеце рабоча-сялянскай дзяржавы, не дамо
справакаваць сьце міжнароднаму капіталу і па-
кладзём усё сілы да пабудовы сацыялізму ва
ўсім свеце.

ПРАЦОЎНЫЯ ЖАНЧЫНЫ—НА ДАПАМОГУ.

У Заходняй Беларусі праходзіць хваля арыш-
таў. Польскі фашысцкі ўрад пана Пілсудзкага
разбурвае рабоча-сялянскую арганізацыю—Гра-
маду. Да ўціску над беларусамі з боку паноў
далучыўся самы страшны вораг голад. Мы,
жанчыны, добра памятаем, што такое голад, са-
мі спрабавалі гэтага «шчасьця».

Тысячы лепшых барацьбітоў гніюць у пан-
скіх турмах, іх жонкі і дзеці галадаюць; хто ім
дапаможа!

Наш абавязак, падтрымаць іх. Жанчыны, ра-
ботніцы і сялянкі! Вы ведаеце, як цяжка бяз

У далейшым будзем мірна будаваць і ўмац-
няць нашу гаспадарку, умацняць нашу Чыр-
воную армію, каб вораг ведаў, што мы заўсёды
гатовы даць яму належны адпор.

Урад Пілсудзкага хоча заатапіць у крыві на-
цыянальна-рэвалюцыйны рух у Заходняй Бела-
русі. У крыві хоча заатапіць галадуючыя пра-
цоўныя масы ў Польшчы.

Мы з свайго боку надсылаем гарачае пры-
таньне рабочым і сялянам Польшчы, Заходняй
Беларусі і Зах. Украіны.

Гарачае прытаньне палітычным зняволеным.
Будзем ўзмацняць арганізацыю дапамогі па-
літычным зняволеным—«МОНР», будзем ар-
ганізоўваць дапамогу галадуючым Заходняй Бела-
русі.

Проч фашысцкіх катаў!
Проч белы тэор!

Няхай жыве рэвалюцыйны рух рабочых і
сялян Польшчы, Заходняй Беларусі і Заходняй
Украіны!

Няхай жыве камуністычная партыя Польшчы!

Дэлегатка М. Падрэцкая.

Беларуская Сялянска-Работніцкая Грамада.

(Гісторыя арганізацыі).

«Беларуская Сялянска-Работніцкая Грамада»—
палітычная арганізацыя заходня-беларускага сялян-
ства і рабочых, заснавалася ў другой палове чэр-
веня 1925 г. Характар масавай арганізацыі з стро-
нымі арганізацыйнымі формамі «Грамада» пачала
прыймаць толькі з лета 1926 г. і за паўгода ар-
ганізацыйнае працы дасягнула сапраўды велікіх пось-
пехаў. Першыя мяйсцовыя арганізацыі «Грамады»
—«гурткі» пачалі закладвацца ў чэрвені 1926 г.
Да пачатку лістапада ў грамадзкай газэце «На-
родная Справа» былі абвешчаны сьпісы 626 гурт-
коў. У часе ж апошніх арыштаў (14-15 студзеня
г. г.) згодна вестак польскіх газэтаў, лічба гурт-
коў дасягла ўжо 1720. Гэтая лічба ўзята польскім
друкам са сканфіскаваных паліцыйскіх дакумантаў
Цэнтральнага Камітэту Грамады. «Наша Справа»
(замыніўшая сабою ў канцы лістапада 1926 г. «На-
родную Справу») к пачатку 1927 г. ацэньвала агуль-
ную лічбу сяброў «Грамады» прыблізна ў 100.000
чалавек. Дзеля краю з больш трох мільёнаў на-
селянішч, гэта вялікая лічба, якая сьведчыць,
што «Грамада» сапраўды стала масаваю палі-
тычнаю арганізацыяю заходня-беларускіх сялян
і рабочых.

Пачатак арганізацыі «Грамады» быў зроблены
чатырма беларускімі дэпутатамі польскага сойму:
Браніславам Тарашкевічам (аўтарам першае бела-
рускае граматыкі), Сьвонанам Ракам-Міхайлоўскім,
П. Мятлюю і П. Валопыным. Памяненны дэпутаты
ў другой палове чэрвеня 1925 г. выступілі з Бела-
рускага Соймавага Клубу і ўварылі асобную
оймавую фракцыю пад назваю «Беларуская Ся-
лянска-Работніцкая Грамада».

У мінулым 1926 г. да іх далучыўся пяты дэпу-
тат сойму Ю. Сабалеўскі, які пасья доўгае ва-
дакіты з боку польскае ўлады быў дапушчаны ў
Сойм, як чарговы кандыдат на выбараму сьпіску

Цэльны год пасья свайго ўтварэньня «Беларус-
кая Сялянска-Работніцкая Грамада» ня мела мяс-
цовых арганізацый. Уплыў на рабоча-сялянскія
масы Заходняе Беларусі рабіўся, перапера, праз
друк, а, падругое, праз аб'ядлы дэпутатамі «Грама-
ды» розных мяйсцовасьцяў Заходняе Беларусі з
наладжаньнем дэпутатскіх справаздаччых сходаў і
праз абарону ў Сойме канкрэтных інтарэсаў пра-
цоўных тае іч іншае мяйсцовасьці. У апошнія часы
грамадзкая газэта дасягнула сямінасяцінага
тыражу, што ва ўмовах Заходняе Беларусі зьяў-
ляецца вялікаю лічбаю. Пад канец 1926 году Гра-
мада пачала выдаваць яшчэ адну газэту «Народны
Звон» лацінскімі літарамі.

Пераварот Пілсудзкага і ўстанавленьне дыктату-
ры фашыстаў-пілсудзкаў на чале з іх панам-мар-
шалкам ускалыўшы Польшчу і абстрактны ўсе іс-
наваўшыя ў ёй супярэчнасьці. Настрой ашуканых
пераваротам працоўных масаў стаў вельмі напру-
жаным, а палітыка новага ўраду ў адносінах да
беларусаў стала яшчэ болей прыгнетаючай права-
качыннаю, чым палітыка папярэдніх польскіх ура-
даў.

Пасья перавароту Пілсудзкага паўстала магчы-
масць роспуску Сойму ў любы момант і назна-
чэньня новых выбараў яшчэ да канца паўнамоц-
тваў сучаснага Сойму (лістапад 1927 г.)

Чатыры гады соймае дзейнасьці паказалі, што
на новых соймавых выбарах блэк нацыянальнась-
цяў на манер «№ 16» 1922 г. немагчымы і што ся-
род аднае нацыянальнасьці аб'яднаньне розных эле-
мэнтаў у адным выбарным сьпіску таксама мала-
прадападобна.

Дзеля гэтага треба было гатавацца да выбараў
паасобна, і «Грамада» гэта прыняла пад увагу.
Гэтыя пайгода паказалі, што на новых соймавых
выбарах «Грамада» магла-бы зьявіцца да вызначнае

бацькі і гаспадара пры голадзе і безпрацоўі ў
Польшчы, асабліва ў Заходняй Беларусі жывецца
жанчыны. Наш абавязак у вольнай савецкай
краіне арганізаваць ім дапамогу.

Дэлегаткі павінны арганізаваць збор грошаў
і рэчаў. Працоўныя жанчыны Савецкае Бела-
русі, выказвайце свой голад пратэсту супроць
зьдзеку паноў над мільёнамі нашых братоў і
сьсядэр. Мы ўпэўнены, што недалёка той час,
калі нашыя браты і сёстры Заходняй Беларусі
даб'юцца лепшай долі.

Дэлегатка М. Падрэцкая.

меншасці прадстаўніцтва ад Заходняе Беларусі
польскіх партыяў і беларускіх буржуазных гурта-
ваньняў. У гэтых—вельмі няпрэжымых дзеля поль-
скага нацыяналізму—пэрспэктывах надходзячых
соймавых выбараў ёсьць адна з прычын некалькі
месячнае шалёнае агітацыі польскага буржуазнага
друку проці «Грамады».

Першая прычына—так сказаць дзяржаўна-во-
кавая—гэта па тэрэбаньні польскага імперыялізму
разграміць найвялікшую беларускую палітычную
арганізацыю, залучыць нацыянальна-сацыяльны
рух беларускага сялянства, на даць яму разьві-
вацца, каб мець «спакойны» тыл у магчымай вай-
не на ўсходняй граніцы.

Другая прычына—мае, так сказаць, унутрана-
дзяржаўны характар. Разгром найвялікшае бела-
рускае арганізацыі зьмяняе арганізаваную адпор-
насьць заходня-беларускіх працоўных масаў у ад-
носінах да наступу польскага нацыяналізму, абля-
чае паліянітарскую і каліянітарскую палітыку
Польшчы ў Заходняй Беларусі.

Гэтымі думка прычынамі, ці вярней—гэтымі дум-
камі рады прычын, і глумачыцца апошні паліцыйскі
наскок на «Грамаду», праведзены пад кіраўніцтвам
міністра юстыцыі Мейштовіча, які, як відаць, зда-
быў усё сваё зямства з правам пад час свайго
вучэньня ў царскай кавалерыйскай школе ў Ле-
цябургу.

У брахню, што «Грамада» нібыта рыхтавала
збройнае паўстаньне дзеля адрыў Заходняе Бела-
русі ад Польшчы,—траба думаць, ня вераць і са-
мы аўтары брахні. Як відаць з праграмы і стату-
ту «Грамады», а таксама інструкцыі дзеля яе мяс-
цовых арганізацый,—«Грамада» ставіла сваёе за-
дачаю мірную прапаганду сваіх ідэй у народных
масах і мірную іх арганізацыю вакол сваіх дэзун-
гаў дзеля поўнага выкарыстаньня усіх легальных
канстытуцыйных магчымасьцяў у барацьбе за леп-
шую долю працоўных масаў.

Пратэсты, узносы, выклікі.

Агульны сход рабочых Бабруйскага
акруговага саюзу мясцовага транспарту
пратэстует супроць гвалту бела-польскай ўлады
над рабочымі і сялянамі Заходняе Беларусі.

Такі фашысцкі метад барацьбы,—засначу
сход,—не аслабіць рабочых і сялян Заходняй
Беларусі, а наадварот, эканамічны і нацыяналь-
ны ўціск польскіх жандараў барджэй загартуе ў
барацьбе за вызваленьне.

«Мы рабочыя і служачыя млыну імя
Дзяржынскага рашуча пратэстует супроць
ганебнага гвалту фашысцкіх катаў Польшчы
над рабочымі і сялянамі Заходняе Беларусі.

На карысьць палітычных вязняў Заходняй
Беларусі мы ўносім 0,5 проц. свайго месячнага
заробку і выклікаем рабочых млыноў «Адра-
джэньне» і «Лопыца».

Ячэйка Мопр'у Менскай мытніцы ўносіць
на карысьць палітычных вязняў Заходняе Бела-
русі 22 руб. 15 к. і выклікае ячэйкі Мен-
скай і Наркамзему.

Уношу 10 руб. на карысьць палітычных
вязняў Заходняй Беларусі, пакутуючых у поль-
скіх астрагах, замест вянка на труну маёй жон-
кі Зінаіды Русак.

Міхаель Русак.

Менскі Вучком Працасьветы Заходняе
чыгункі ўносіць 15 руб. на карысьць афяр бе-
лага тэоры ў Заходняй Беларусі і выклікае Го-
мельскі і Жлобінскі Вучкомы Зах. чыг. і Мен-
скі Вучком МБВ чыгункі.

Негарэльская ячэйка «Мопр'у» паставіла
распачаць збор афяраваньняў на карысьць
палітычных вязняў Заходняй Беларусі.

Агульны сход мясцовому Працасьветы
Інстытуту Беларускай Культуры і Цэнтра-
архіву рашуча пратэстует супроць фашыскага
ўціску рабочых і сялян Заходняй Беларусі ўра-
дам польскіх абшарнікаў.

—Калі польскі ўрад думае—гаворыцца ў
рэвалюцыйні сходы,—што, пасадыўшы за крэты
правадыроў Сялянска-Рабочай Грамады, можна
сьпэрыць нацыянальна-рэвалюцыйны рух у За-
ходняй Беларусі, дык ён памыліцца: на месцы
арыштаваных стануць новыя шэрагі.

Сход паставіў зрабіць аднапрацентнае адлі-
чэньне на працягу двух месяцаў (што складае
120 руб.) на карысьць сем'яў пацярпелых ба-
рацьбітоў Заходняе Беларусі.

Прафактыў Магілёўскага акруговага ад-
дзяленьня саюзу с.-г. і лясных рабочых
ганьбуе палітыку шляхецка-фашысцкіх кірую-
чых колаў Польшчы і заклікае працоўных ў-
мацніць увагу да справы абароны СССР.
«Заклікаем, гаворыцца ў рэвалюцыйні, рабочых
і служачых г. Магілёву аказваць матар'яльную
дапамогу рабочым і сялянам Заходняй Беларусі».

Рабочыя і служачыя Белар. Дз. Выда-
вецтва і ўсіх рэдакцый менскіх газет пратэ-
стуюць супроць зьвержскіх распраў і разгрому
нацыянальнага вызваленчага руху ў Заходняй
Беларусі.

Сход заклікае ўсіх рабочых і сялянскіх ка-
рэспандэнтаў арганізоўваць дапамогу галадуючым
і арыштаваным братам Зах. Беларусі.

Сход рабочых і служачых на пабудове
цэнтр. дому селяніна НКЗБ пратэстует супроць
працоў дзеля польскага фашызму, уносіць на кар-
ысьць палітычных вязняў Зах. Беларусі паў-
дзёны заробатак і заклікае тое самае зрабіць
будаўнічыя аб'яднаньні г. Менску і усеі БССР.

Агульны сход супрацоўнікаў ЦКК і РСІ
БССР у свайго рэвалюцыйна выказвае надзею, што
гэраічная барацьба працоўных Зах. Беларусі су-
месна з працоўнымі Польшчы проці фашыска-
кага тэоры і прыгнёту скончыцца перамогай
над капіталістамі.

Шацкая раённая канфэрэнцыя працаў-
нікоў асьветы выносіць свой пратэст супроць
зьдзекаў і ўціску разьлюшанага фашызму
над рабочымі і сялянамі Заходняе Беларусі.

—Арышты беларускіх дэпутатаў і рэпрэсіі
ў адносінах да Сялянска-Рабочай Грамады, бе-
ларускага насельніцтва і яго культуры,—за-
значыла канфэрэнцыя, яшчэ раз пацьверджаюць,
што пры капіталістычным ладзе прыгнечаныя
нацыянальнасьці не атрымаюць свабоднага разь-
віцьця свайго гаспадаркі і культуры. Толькі
пры дыктатуры пралетарыяту ня можа быць ні
сацыяльнага, ні нацыянальнага ўціску.

Кожны працаўнік асьветы раённай аргани-
зацыі бярэ на сабе абавязак праводзіць па
лёсках збор афяраваньняў на карысьць палі-
тычных вязняў Заходняе Беларусі.

Перавыбары саветаў.

„Савецкая ўлада ёсць апарат для таго, каб маса пачала неадкладна вучыцца кіраванню дзяржавай і арганізацыі вытворчасці ў агульна-нацыянальным маштабе“ (Ленін, том XVIII).

„Апэляцыя“ канатопскіх багаццяў.

(Капыльскі р., Случчына).

Прускі с.-с. для перавыбараў быў разбіты на 6 выбар. вучасткаў. У сярэднім выбаршчыкаў прысутнічала 42 проц. Малы проц. выбаршч. тлумачыцца тым, што ў адзін пункт прыходзілася некалькі паселішчаў па 1 з палов. і 2 вярсты, так што жанчыны з другіх вёсак, амаль зусім ня прыходзілі.

У савет прайшлі кандыдаты, што намячаліся партэйнай і беднотай (на сходах беднаты), якіх бедната адстойвала вельмі актыўна.

Былі выпадкі актыўнага выступленняў заможных. Напрыклад, у в. Канатопы кучка багаццяў пад кіраваннем б. члена с.-савету старога складу высювала сваіх кандыдатаў, кампраматавала кандыдатаў, высунутых беднотай. Але, дзякуючы актыўнасці беднаты, удалося правесці ў с.-савет тых кандыдатаў, якіх жадала бедната.

Багатая кучка, бачачы, што на сходы праваліла, падала «апэляцыю» ў раённую выбарчую камісію, на-нібы няправільныя выбары. «Апэляцыя» гэта была падпісана і асобамі нават ня прысутнымі на сходах і дзецьмі па 14 гадоў, па прымусу тых жа заўшчыкаў. Райвыбарчая камісія прыхіла высветліць гэта пытаньне на мейсцы. І вось тут высветляецца выкрыта такіх махінацыя:

Грамадзянін Захаравіч, пытае старшыню сходу, вы самі падпісалі заяву?

— Не, кажа, ня я, а на майй просьбе сын распісаўся.
Тут умяшалася жонка і паправіла:
— Няпраўда, мужа нават ня было дома, а лічу выбары правільнымі і не падпісалася, а падпісаў заяву сын па прымусу тых, хто пісаў заяву.

Адны словам, бабы,—махнулі рукой заўшчыкі,—за чарэп'ямі справы ня зробіш. Ня выгараля.

Правесці кандыдатаў беднаты удалося яшчэ і таму, што перад агульным сходам быў сход жанчын дэлегатак і наогул беднаты, якія таксама выступалі з беднотай.

Наогул, усюды кіравала сходамі бедната. З боку багатых былі толькі выкрыкі:

— Зачым сьпіскі? бедната ня мае сваіх ворганаў, пагатаму і высюваць кандыдатур ня можа.

Жанчыны, якія прысутнічалі на сходах, былі больш з бяднейшых і галасавалі за кандыдатуры, высунутыя беднотай.

Трэба адзначыць, што сялянства наогул, а тым болей бедната, значна павысіла сваю актыўнасць і арганізаванасць, асабліва там, дзе былі сходы беднаты.

Мілішкевіч.

Добра былі падрыхтаваны.

(Талочыноні раён, Аршаншчына).

Перавыбарная кампанія па Ульянаўскаму сельсавету пачалася 20 студзеня. Перад выбарнай кампаніяй па сельсавету прайшла справядача. Перад выбаршчыкамі рабілі справядачу і сябры сельсавету, кожны на сваім ву-

ВЫБАРЫ С.-С. У нізе: Чытаюць наказ У версе: Галасуюць.

частку. Такая сыстэма,—што справядачную кампанію аддзялілі ад самых выбараў, і яна праводзілася загадзя да выбараў сяброў сельсаветаў,—дала выбаршчыкам магчымасць абду-

маць, каго выбіраць. Ня так, як у мінулыя гады, калі выбары рабіліся зараз-жа, на адным сходзе, пасля справядачы. Выбаршчыкі не маглі абмергаваць, згаварыцца, параіцца, не ў гарацы выбарнага сходу, а на волі, без усякага ўплыву невялікай кучкі крыкуноў.

Гэткі парадак узымаў цікавасць да выбараў нават і ня ў актыўных выбаршчыкаў, бо яны маглі без нажыму крыкуноў высюваць у сельсавет загадзя намячаныя кандыдатуры.

З мэтай прыбліжэння выбараў да насельніцтва Ульянаўскі сельсавет быў разбіты на 14 выбарчых вучасткаў, замест 13 у мінулым годзе.

Актыўнасць ўдзелу ў выбарах павялічылася. Выбаршчыкаў прымала ўдзел 72 проц.; жанчын 53 проц.

Выбрана ў сельсавет 21 член; 4 жанчыны і 17 мужчын. Па сацыяльнаму складу яны падзяляюцца: 8 беднякоў, 2 саматужнікі, 3 чыгуначныя рабочыя, 2 сярэднікі і адзін служачы. Па партэйнасці—адзін кандыдат партыі і пяць камсамольцаў.

На адбыўшымся 29 студзеня пленуме па справядачы выбарчай камісіі, выбары ў сельсавет былі зацверджаны і выбраны прэзідыум: старшынёй с.-с. быўшы сакратар Зыньковіч, селянін бядняк; сакратаром—камсамолка Янкоўская Марыя, селянка сярэднячка, і намеснік старшыні рамонтны рабочы чыгункі Стасевіч.

Сучко.

З дапамогай сватоў і кумоў.

(Чачэвіцкі р., Магілёўшчына).

У Падсельскім сельсавете да перавыбараў ня было праведзена належнай падрыхтоўкі.

Справядачная кампанія прайшла кепска, бо даклад аб працы сельсавету рабіў намеснік старшыні, які слаба быў знаём з арганізацыйнай працай сельсавету, ды і то не ва ўсіх насельных пунктах.

Сходы беднаты праведзены ў двух вучастках, але яны яшчэ горш дэарганізавалі беднату.

Цікава адзначыць выбары ў вёсцы Шмакі, дзе пад відам бедняка хацеў пралезці ў сельсавет быўшы старшыня—хабарнік і растраччк.

Ён арганізаваў усю сваю родню: цётка, дзядзькоў і кумаў і прасіў, каб яны яго вылучылі ў кандыдаты і галасавалі за яго.

Прадстаўнік раённай выбарчай камісіі таксама нека зрадніўся з ім і, калі дэцікі намоцілі яго кандыдатам, ён быў запісан першым, хоць унесен быў пасля некалькіх кандыдатур.

Пры галасаванні яго кандыдатура не абгаварвалася і ён чужь не прайшоў у савет, але адзін селянін даў яму адвод, указаўшы сходу

на яго значнасць ў часе ранейшай яго працы ў сельсавете старшынёй.

Пачалі зноў перагаварываць. Радня хабарніка, убачыўшы, што іх кандыдатура «правалілася» пачала крычаць, заклікаючы беднату «помніцца».

Але бедната супакоіла «гарлапанаў» і абрала ў савет 2 беднякоў, 1 дэмабілізаванага чырвонаармейца і 1 камсамольца; кандыдатам абрана жанчына—дэлегатка.

На другі дзень адбыўся пленум новаабранага складу сельсавету. У прэзідыум прайшлі старшыня—старшыня партыед і сакратар.

З дакладу старшыні выбарчай камісіі відаць, што толькі ў адным вучастку, Шмакі, прысутнічала каля 88 проц., з іх 47 проц. жанчын, а ў астатніх вучастках ўдзел выбаршчыкаў быў нязначны.

Слабы ўдзел у перавыбарах прымалі хатачытальня і партыйная ічэйка, якая нават галасавала за хабарніка.

Васкор.

Скаргі і наказ.

(3 перавыбараў).

Трэба адзначыць, што ў гэтым годзе наглядацца вялікая актыўнасць беднаты і наогул усёго сялянства да перавыбараў с.-с., а з гэтым, і надзвычайна здарова крытыка працы ранейшага складу с.-савету і запатрабаваны сялянства, такія запатрабаваныя якія ня выходзіць за рамкі надзвычайнага.

Адначасна, на кожным кроку селяніна стаяла шмат чаго адмоўнага, дрэннага, ад чаго ён ужо ўчэрпець ня мог, і вось на сходах у Клянцкім сельсавете (Смалявіцкі раён) у в. Забалочье селянін—бядняк б. чырвонаармеец з абурэннем апавядае:

— Гэта-ж, каб на іх парун, нашы ляснікі Васілеўскі і Мініч напіваюцца, як сьцелькі, п'яныя ідуць на вяселье і, там сарод натоўпу страляюць па шапках, шалеюць і чорт ведае, што вытвараюць. Але гэта нічога, а важна тое, што злавіўшы гр-на в. Забалочыя Мурашка Васіля, капаўшага карчы—пабілі яго!

Там-жа на тым справядачным сходзе, другі селянін Мініч Мікалай кажа аб парадку водпуску лесу.

— Ляснікоў зянь сячэ 14 пнёў сухастою, а мне лясніцтва не прадае, кажа, што яшчэ не пара сеч прадаваць, гэта будзе справа па «калядах», а зянь сеч у пачатку снежня...

Супроць такіх «парадкаў», зразумела, селянін ужо ўмаўчаць ня можа. Гэтак сама не ўмаўчыць і супроць такога факту, як неразмержаваньне да гэтай пары лесу па Смалявіцкаму раёну. Ня ціва, што сяляне ў адзін голас заўшчылі на ўсіх сходах перад прадстаўнікамі РВК:

— Вы думаеце, нам хочацца красны ды плашч і штрафы, але вы (РВК) нас к гэтому прымушаеце, і мы павінны красныя дрывы, каб хоць трохі сагрэць хату і зварыць яду!

Гэта ўсё яшчэ ня ўсё,—ранейшыя аб'ездчыкі ўсё былі то машэньнікі, то п'яніцы, лайдакі. Так, напр., гр. Мурашка Алякс-др са злосьцю ўспамінае:

— Сялолачы цяпер, а не аб'ездчыкі, гэта вось б. аб'ездчык Гоман дазволіў мне капаць карчы, і нават б. старшыня Клянцкага с.-с. Мурашка Ул., а

потым мусіць, не паднёс яму кварту самагону, і ён перадае маю справу ў нарсуд, а там за гэта прышпільваюць мяне ў ...67 руб.!!! Гэта вам ня жарты!!!

Батрак Кудзін Рыгор (в. Пацічова) скаргіцца: — Лешныя лясныя дзялячкі адлацожа жаласком-мам, і лесбелам, а нам лес даецца дрэнны ды і дзялячкі бываюць ад нас у вёрст 8—10.

Зразумела, на ўсё гэта трэба звярнуць увагу з боку лясніцтва і РВК, каб выкарчаваць гэтыя ненармальнасці.

Шмат было скаргаў па аблажэнню пачобнымі заробаткам, але, як відаць, віна была ня каго іншага як сваіх вясковых камісій, у якія часамі абраліся крыкуны, машэньнікі, якія глядзелі за тым, каб выкарыстаць становішча для адмесці сваёму «ворату» ў асабовых інтарэсах.

Так, гр. в. Забалочье Мурашка Ул. Я. скаргіцца:

— Зусім нічога не зарабіў я, а мяне аблажылі за пачобны заробокі 40 р. зусім несправядліва. Мурашка Вінцэс, кажа:

— Я толькі 10 руб. зарабіў, а на мяне налажылі 100 руб.

А Мініч Андрэй заўяляе:

— У заробкі я ўжо не паеду, начорта яны мне, бо боюся, каб не аблажылі яшчэ больш падаткам.

І гэтак шмат дзе.

Б. маентак Пацічова Смалявіцкага раёну, вось ужо 8 гадоў усё парадкуеца і ніяк ня можа ўпарадкавацца, а людзі ўжо даўно высмакталі ўсе сокі з зямлі і яна ўжо пустэча. Гэтым вельмі абурана сялянства. Хаця сёлета і пачалася падрыхтоўка к яго размеркаванню, але вынікаў працы яшчэ ня відаць, дык і ня дзіва, калі бедната на сходзе рашуча заявіла:

— Калі гэтай вясною не адпусціць, не адмеруюць нам вучасткі, дык мы прымушаны будзем перасяліцца самаўладна.

Шмат яшчэ адмоўнага ёсць у нашым жыцці і сялянства стараецца, каб як найхутчэй і на заўсёды

яго знішчыць, выкарчаваць. Вось чаму так упарта змагаецца нават сялянка (на жаночым сходзе ў в. Клянцку) супроць дрэнных адносін да свае справы раённага доктара, загадчыка больніцы. Гурьновіч Настася заўяляе:

— Чаму гэта Альтшулер ня хоча праглядаць нас, а адсылае на прагляд некаму «Мазу», які нічога не разумее, а калі я к яму звярнулася, дык ён мяне паслаў к сабе на кватэру і там я заплаціла за гэта 2 рублі.

За ім (Альтшулерам) такіх фактаў шмат; ды яшчэ гэты доктар, каб зарабіць больш, закладае нейкія сьвяты і ня прымае хворых у больніцы, а дома. А прыхаўшыя хворыя к яму за 25 вёрст, зразумела, без агляду не паслае назад і плаціць за візыт 2 рублі (гр-ка Дзеркач Алена, в. Клянцку).

Вось чаму нашы кабаты губляюць веру ў доктара і едуць да шаптуна.

— Глядзіце, таварышы, каб на лета ў нас ужо былі яслі, бо з малым ізіцем немагчыма працаваць на полі ў сыякоту, заўяляе—Мініч Маланьня.

— На нашых мэтах чорт галаву зломіць,—трэба каб с.-с. паруціўся аб гэтым.

— Школ у нас мала!.. Трэба трэці камплект.

— Хату-чытальню, давай.

— Курсы для дарослае моладзі!

І цэлы шэраг самых неабходных, жыццёвых запатрабаваньняў сыялюцца з вуснаў селяніна ў дадатак к зачытанаму на сходзе наказу, які быў прынят на зачытанні з воплескамі (в. Клянцку).

І тут-жа, не раўня мінулым гадам, сяляне пры выбарах сабраўшыся на сход, добра абсудзілі кожную кандыдатуру і выбралі ў члены с.-с. толькі з бяднейшых і самых сумленных, даўшы пры гэтым адпор кулакам (в. Клянцку).

У гэтым годзе ў с.-с. прайшлі бедната ды актывісты і, зразумела, сялянства не памыліца, даручаючы ім працу ў савете (в. Клянцку і в. Забалочье).

А каб ім, новым выбарным членам, працаваць было лягчэй, дык ня шкодзіла-б зараз, па гарачаму сьледу, усе хібы, памыненні тут, узяць пад увагу Смалявіцкаму РВК'а і часткова пракуратуры.

М. Н—іч.

Смалявіцкі р., Мешчына.

ПЕРАВЫБАРНАЕ.

Ніводнага...

Што такое?! А ніводнага кулака ў сельсавете.

Беднякі, з імі сярэднікі праводзяць сваіх, ды яшчэ партыйцаў і камсамольцаў выбіраюць. Пастаўнікі і тыя гарой за беднату, за партыю.

Шкода глядзець на кулакоў і на ўсіх, якіх з імі: зусім змучаны перавыбарнай кампаніяй.

Ды і ці лёгка-ж цяпер справа кулаку пралезці ў савет.

А колькі самагону згублена на спайбу! (Дамановіцкі і Зеляноцкі сельсаветы). А колькі каўбас зьездзена, каб задобрыць. А колькі жыта, сена перададзена на подкуп! Можна і вол дзе перакульнуцца ў другога! І ўрэшце нічога не дапамагло.

Адзін, на мой погляд, лепш за ўсіх зрабіў. Ён нічога нікому не даваў, а толькі цэлы месяц спаў. Як толькі вочы сплюшчыць—засыне, дык і бачыць сябе старшынёй с.-с.

Праўда, і з ім было маленькае непаразуменьне. Раз гадзін у 12 ночы нека жонка падогнулася к яму і зачым та яго разбудзіла. Чужь не пабіў яе. Як раз у гэту самую хвіліну ён размяркаваў лес і толькі падпісываў дазвол на лес сваёму зяцю, а яна тут, на табе, разбудзіла...

Другі таксама нічога нікому не даваў і не абяцаў. Ён заўважыў, што ў савет праходзіць той, за каго больш будзе руб. Ён добра ведаў, што ў волнага кулака і членаў іх сям'і па дзве рукі. На сходзе так і зрабіў... Стаў валя парогі і галасавав за сваіх дзвюма рукамі.

Тут зноў беда... падглядзілі яго жонку. І хто? Адна піанэрка. Праўда, гэта піанэрка агрымала добра кулаком у грудзі, што аж самшела. (Сухавіцкі с.-с.).

Але-ж і тут кулакі праваліліся.

Я-б вам параіў, кулакі, у час перавыбараў спаць. Тут без усякіх штук можна пабыць і старшынёй і сакратаром, а можа другую тая павясе, што прысьніцца нават пабыць старшынёй АБВ.

Мазырычына.

Наказ сялян—пашыраць школьную сетку.

Раваніцкі с.-с., Чэрвені р., Мешчына.

На многіх перавыбарчых сходах сялян Раваніцкага сельсавету чуюцца запатрабаванні аб адчыненні сям'ягадоўкі ў саўхозе Раваніцы. Адчыненне яе неабходна, бо Раваніцкі сельсавет самы крайні, ад Чэрвеня—30 вёрст і загэтым дзеці сялян ня маюць магчымасці вучыцца ў Чэрвені.

Умовы дзеля пабудовы сям'ягадоўкі ёсць: саўхоз мае вялікі палац, які пры невялікай затраце сродкаў на абсталяванне можна прыстасаваць пад школу, змесціць вучняў (адчыніць інтэрнат) і г. д.

Чэрвенскаму РВК трэба над гэтым падумаць і, выконваючы волю сялянства, дабівацца ад НКА адчынення новай сям'ягадоўкі. У. К.

Весткі*

аб ходзе перавыбараў сельскіх саветаў на 3 лютага 1927 году.

(Па матар'ялах арг. аддзелу ЦВК БССР).

На 3-га лютага 1927 г.
перавыбрана . . . . . 906 с.-с.—75,8 проц.
Усяго выбаршчыкаў па сельсаветах 1.318378
З іх: мужчын . . . . . 653091—49,5 проц.
жанчын . . . . . 665287—50,5 «

З'явілася на выбары:

У с я г о . . . . . 616037—46,7 проц.
З іх: мужчын . . . . . 441676—67,6 «
жанчын . . . . . 174361—26,2 «

(Процант яўкі мужчын падлічан к ліку выбаршчыкаў мужчын, а жанчын к ліку выбаршчыкаў жанчын).

Усяго выбрана ў сельсаветы.

Агульны лік 13609
З іх: мужчын . . . . . 12669—93,1 проц.
жанчын . . . . . 940—6,9 «

Склад членаў сельсаветаў па партыйнасці.

Камуністаў . . . . . 1447—10,6 проц.
Камсамольцаў . . . . . 1381—10,2 «
Беспартыйных . . . . . 10781—79,2 «

*) Весткі даюцца па тэлеграфічных паведамленьнях акругаў.

Рабочае і прафэсійнальнае жыццё.

Беспрацоўе і (ар)цэба з ім.

(Менск.)

Гэтымі днямі ў клубе савецкіх і гандлёвых служачых адбыўся сход беспрацоўных гэтага-ж саюзу. Сход меў бурны характар і выйшлі шмат недахватаў у працы на барацьбе з беспрацоўем.

Хворым пытаннем зьяўляюцца выпадкі, калі з невялікай сям'і (2-3 чал.) працуюць двое — муж і жонка. Гэта пытаньне выклікала гарачыя спрэчкі. Старшыня бюро фонду па дапамозе беспрацоўным зазначыў, што кожны грамадзянін і кожная грамадзянка маюць права працаваць, што яшчэ больш абурыла беспрацоўных. Яны падкрэслівалі, што ў той час, як сям'я з 4-5 чалавек ня мае чаго есьці, у сям'і з 2 чалавек — абодвы служаць.

Якія-ж трэба ўжываць захады для барацьбы з беспрацоўем? Трэба аддаць больш увагі і чужасьці беспрацоўным, трэба ў аснове зьнішчыць кумаўства і пратэктарызм, трэба ўвесці кантроль самых беспрацоўных за правільным прыёмам на працу. Калі гэтыя мерапрыемствы будуць, як сьлед, ажыццяўляцца, дык, беспрацоўна, сучаснае цяжкае становішча беспрацоўных будзе палепшана.

Прадстаўнікі саюзу былі абвінавачаны на сходзе ў малой уважлівасьці да беспрацоўных у культурных адносінах. Вліты на клубныя пастаноўкі разьдзяляюцца беспрацоўным у вельмі абмежаваным ліку. Трэба згадзіцца, што ў гэтай галіне ня ўсё добра. Сапраўды, беспрацоўныя мала ўцягнуты ў культурна-асьветную працу, слаба выдаюцца ім дапамога і г. д. Тут таксама не абходзіцца без прагэцыяннаму. Ёсьць такія беспрацоўныя, якім непатрэбна дапамога, але яны яе здольны дамагаюцца, а ёсьць, наадварот, бедныя, але ня здольны дакучаць.

Недзя спыніцца на ўсіх падрабязнасьцях, але трэба толькі зазначыць, што саюз савецкіх і гандлёвых служачых павінен ужыць самыя рашучыя захады ў барацьбе з беспрацоўем.

А. Манін.

Уласнымі сіламі.

(Мазыр.)

Доўга гутарылі на сходах і пасяджэньнях саюзу камуністаў, што трэба ўстанавіць радыёпрыёмнік.

Але ня было сродкаў!

На ранейшай фабрыцы «Молния» валаўся лом чыгуны. Водгук ініцыятывы праўленьня саюзу, было наладжана 2 падзельнікі. Лом перавезен на станцыю і пагружан у вагон; за гэту працу атрымана больш 200 рублёў. У другі раз была ўстаноўлена мачта.

Зараз-жа мы слухаем радыёперадачы ня толькі ў Масквы, але нават з-заграніцы.

Наш гучнагаворчальнік так добра гаворыць, што чуваць нават на вуліцы.

Старыя рабочыя да позыяе ночы сядзяць у радыё-кутцы, каб толькі што-небудзь паслухаць.

Х. Саф'ян.

Дарослага рабочага — у клуб.

(Слуцк.)

Партыйна-рабочы клуб імя т. Краўпаса нядаўна аграмантаваны і з надворнага боку робіць добрае ўражаньне. Цёпла. Чыста. Сьветла. У чытальні шмат газет і часопісаў.

Але праца не на вышні. Сяброў клубу лічыцца 1617 чалавек. А на перарэгістрацыю з верасьня месяца не зьявілася нават палавіны сяброў. Шмат «мертвых душ». Дарослыя рабочыя слаба наведваюць клуб. Нават на агудны сход сяброў клубу, на якім стала справаздача праўленьня за год працы, зьявілася больш чым на 80 проц. — моладзь.

Пра клубе — 10 гурткаў. У іх лічыцца 271 чалавек. Працавалі гурткі нерегулярна. Часта не хапала памішканьня. Часам ня прыходзілі кіраўнікі. Жывых газет вышла 6 нумароў. Цяпер гэта цікавая праца замёрла. Не трэба ажыць.

Ёсьць пры клубе кіно, якое павінна на танальных абслугоўваць сяброў саюзу. Але кіраўнікі ў ім ня першай «сьвяскасьці» і якасьці.

Клубны гучнагаворчальнік да апошняга часу больш маўчаў.

У клубнай бібліятэцы 6076 кніг. На беларускай мове — 150. Таксама вельмі мала кніг навукова-папулярных і тэхнічных.

Масавая праца ў клубе пастаўлена слаба. А ўцягнуць у клуб рабочых можна толькі масавай працай.

Цікаваць рабочых вусныя газеты, вечары пытаньняў і адказаў, жывыя газеты.

Новаму праўленьню трэба ў гэты бок накіраваць галоўную увагу. Памішканьне аграмантавана і абсталявана добра. Умовы спрыяючыя.

Масавую працу неабходна разгарнуць зараз-жа. Час не чакае!

Пак Э.

Як дапамагам беспрацоўным.

(Рэчыца.)

3 канца 1923 году, г. зн. з часу прыёму ў саюз міліцыянераў, беспрацоўе па нашаму саюзу савецкіх і гандлёвых служачых стала прыкметна павялічана за кошт міліцыянераў, якіх зьяўляюць, або самі зьяўляюцца. Яны ў пераважнай большасьці зьяўляюцца чорнарабочымі, або рабочымі без усялякай кваліфікацыі, якіх зусім ня маюць перспэктывы на якую-небудзь працу па нашаму саюзу.

К канцу 26 г. мы мелі рэкордную лічбу — 101 беспрацоўны, якія магчыма будзе павярнуць да працы, калі ў зьявіцца з прадугледжанымі грамадзкімі і сезоннымі працамі, беспрацоўе павінна зьменшыцца на 50-60 проц.

У некаторай меры палітыка павінна на працу арганізацыі часовага бюро беспрацоўных у міжсаюзным маштабе, куды накіроўваецца ўвесь пошты і прапаганда працы.

У дагаворах, якіх ствараюцца з гаспадарнікамі, уключаюцца пункт аб службовым і пасадовым прасоўваньні працуючых і аб прыняцьці на вольныя больш-нізкія пасады беспрацоўных членаў саюзу.

Згодна пастановы VI пленума ЦК саюзу, праў-

леньне саюзу штомесячна пералічвае ў фонд беспрацоўных з членскіх узносаў 13 проц., а ў зьявізь з гэтым павялічаныя разьмеры дапамогі, якая выдаецца саюзам. З 1-га студзеня выдаецца ад 5 да 10 руб., гледзячы па сямейнаму становішчу таго ці іншага беспрацоўнага.

Бяднейшыя працоўныя атрымоўваюць дапамогу ад страхкасы (9 р.), атрымоўваюць дадаткова з саюза ад 2 да 5 руб. Такім чынам, сацыялістычна забяспечаны беспрацоўны мае для працяваньня ад 30 да 50 кап. у дзень, што пры нашых невялікіх сродках дае ўжо некаторую магчымасьць існаваньня.

Пашырэнне штатаў некаторых устаноў у зьявізь з пашырэннем іх функцыяў і працоў, зусім не адаб'ецца на мясцовым рынку працы, бо працаўнікі перакідаюцца з Гомелі, а некаторыя нават ня спыняюцца перад зьяўленьнем старых працаўнікоў (аб гэтым на VI пленуме саюзу таксама гаварылася).

У данны момант пашырэння і культпраца сярод беспрацоўных: арганізацыя прафдні, выпускаецца насыценная газета, стаіць пытаньне аб арганізацыі чытальні і г. д.

Мінукін.

Ляўка не па адрасу.

(Ф-на «Дзвігачае Рэвалюцыі» Гомельшчына.)

ЦРК адлучае дробнакранны кредит тэрмінам на адзін месяц.

Як відаць, заводкіраўніцтва лічыць гэты тэрмін вельмі вялікім і зьяўляе яго.

Якім-жа чынам гэта робіцца?

Вылікі з зарплаты за кредит павінен рабіцца ў канцы месяца, калі рабочыя атрымліваюць зарплату, г. е. 5-га дню з пачатку м-ца. Заводкіраўніцтва-ж гэтыя вылікі робіць авансам, ня 5-га, а 26-га.

Гэтыя хітрыкі асабліва хваравіта адбываюцца на бюджэце тых рабочых, якіх атрымліваюць малую пенсію. Гэта тым больш пакрыўдна, што ЦРК кредит на месяц адлучае ахвотна, і ў той самы час напрокі спыняюцца ўласна па адрасу апошняга.

Ляўка трэба не ЦРК, а наша заводкіраўніцтва, а можа быць і ня толькі ляўка.

Рабочы.

Ажыцьцявім прынятыя пастаноў.

(Магілёў.)

29 студзеня ў клубе дому працы на сходзе прафактыву г. Магілёва зрабіў даклад аб выніках VII усеагульнага зьезду прафсаюзаў на месьніх старшнін ЦСНСБ т. Турлай.

Сход актыўна прафарганізацыяў адабрае рашэньні зьезду, як блізуможна аднаведваючы гаспадарчаму перьяду будаўніцтва сацыялізму, індустрыялізацыі СССР, агульным умовам жыцьця і работы рабочае клясы і разьвіцьцю і ўзмацненьню міжнароднага прафэсійнальнага руху.

Сход лічыць неабходным правесці дэталю распрацоўку і вывучэньне матэрыялаў зьезду на сходах саюзнага актыўна, ФЗМК, прафкурсах і гуртках і панаўляюцца рашэньні VII зьезду сярод шырокіх саюзных мас.

А. Новыш.

Саюз на варце інтарэсаў сваіх сяброў.

(Мазыршчына.)

Асноўным заробкам значнае часткі сяброў саюзу сельска-гаспадарчых і лясных рабочых у Мазырскай акрузе зьяўляюцца сплаў лесаматэрыялаў. З гэтых прычынаў Мазырскае акруговае аддзяленьне саюзу сельска-гаспадарчых і лясных рабочых зьяўляецца на гэта пытаньне асабліва ўвагу.

Мазырскае акруговае зьяўляецца самаю багатаю лесам у БССР. Больш трэці часткі ўсёй акругі заняты лесам. Пры сучаснай эксплятацыі лясных масываў штогодня лесасека складае больш 11 з паловаю тысяч дзесяцін. Уся драўніна, якую атрымліваюць дзяржаўныя арганізацыі, як для ужываньня, так і для вывазу, у большасьці спляўляюцца на вадзе. Сплаўным лесам задавальваюцца патрэбы, як лесаніжных і фанэрных заводаў акругі, так і іншых мясцовых спляўляючых на самага Дняпра-Пятроўску (Кацярынаслаў).

За мінулы спляўны сезон лесазгатоўчыя арганізацыі спляўлялі драўніны 23592 куб. саж. і дроў 3064 куб. саж. Такі разьмер спляў заняў блізка 1200 чал. рабочых, з якіх 486 — сябры саюзу сельска-гаспадарчых і лясных рабочых. На сяброў саюзу прыпадае пераважна далёкі спляў.

У галоўных спляўных раёнах — Тураўскім і Пятрыкоўскім — пры заключэньні ўгавору і найме заўсёды прысутнічаюць ад рабочых прадстаўнікі рабочому. Умовы ўгавору заўсёды абмяркоўваліся на сходах удзельнікаў спляву.

Акруговае аддзяленьне саюзу с.г. і лясных рабочых утварыла 66 групавых працоўных угавораў. Бадай што ва ўсіх выпадках, калі ўгаворы ўтвараліся не акрадняжэньнем саюзу, а самымі намінікамі, апошнія мелі страву і ў тэрэфных і ў прававых пытаньнях.

Акруговае аддзяленьне саюзу ўжывала захады да перакваліфікацыі спляўшчыкаў, навучаньня ма-

ладнікаў і інш. Дасягнута амаль што зраўнаньне аплаты старых рабочых маладзёжкам.

Заробак у сярэднім складаў паўтара рублі ў дзень.

На будучы час саюз павінен у гэтай галіне выканаць такія задачы:

Для далёкага спляву неабходна замацаваць арцелі спляўшчыкаў за асноўнымі лесазгатоўчымі (Лесбел і інш.) на ўвесь час спляву.

Надходзячыя спляўныя работы могуць і павінны быць абслужаны выключна рабочымі сваёй акругі.

Каб аб'яднаць спляўшчыкаў навакол патрабаваньняў саюзу, трэба правесці шырокае папярэдняе тлумачэньне і абмеркаваньне на агульных сходах прафактаў угавораў, расцэнак, умоў і г. д.

Трэба дамагацца большага абхвату саюзам мас спляўшчыкаў.

Неабходна наладзіць працу РКК на сплаве. Павялічыць працу ў галіне перакваліфікацыі спляўшчыкаў.

Дамагацца поўнага забяспечаньня рабочых спэцвопраткаю і страхуоўкаю ўсіх галін, асабліва за часоў страву працаздольнасьці.

Скончыць да сакавіка перамовы аб расцэнках і ўгаворах з арганізацыямі, які спляўляюць лес.

Гэтымі захадамі акруговае аддзяленьне саюзу сельска-гаспадарчых і лясных рабочых здолее поўнасьцю ў будучым спляўным сезоне 1927 г. абараніць інтарэсы значнай групы сяброў саюзу, якая пераважна складаецца з беднага сялянства, што шукае сабе сродкаў да жыцьця цяжкаю і часта няўдзячнаю працаю на сплаве.

Гэта патрабуе і палітыка саюзу ў вэсцы і палітыка ў савецкай улады ў зьмь.

І. Куняўскі.

Не скарачаць, а пашыраць вытворчасць.

(Харчартрест.)

На апошнім пасяджэньні правядзёму ЦК саюзу харчавікоў быў зроблен даклад аб стане і перспектывах працы пиваварных заводаў Харчтрэсту. З дакладу высьвешана, што за апошні перыяд становішча заводаў трэсту робіцца цяжкім па прычынах рэзкага зьяўленьня рынку збыту як у Беларусі, так і пазамежамі яе. Збыт прадукцыі наогул зьяўляецца ў параўнаньні з мінулым, на 50 проц.

Харчтрест ня мае магчымасьці канкураваць сваім пивам на маскоўскім рынку. Збыт пива ў Беларусі таксама цяжкі ў зьявізь з тым, што мясцовыя адміністрацыйныя органы дранна адносяцца да пивных крам трэсту.

Зрабіць значнае памішканьне прадажных цан на пива трэст ня можа, бо ашчыя нараўнальна вядзікі.

Усе гэтыя абставіны змушаюць трэст канкрэт-

на паставіць пытаньне аб скарачэньні пиваварнай вытворчасці.

Выступіўшы ў спрэчках таварышы зазначылі, што трэст мала зьяўрае увагі на палітышэньне і пашырэнне збыту прадукцыі на тэрыторыі БССР; мала зьяўрае увагі на палітышэньне якасьці пива.

Трэст павінен зьменшыць сабекаштоўнасьць пиваварнай прадукцыі і прадажныя цэны на яе, хаця-б за рахунак частковага зьяўнішэньня прыбыткаў.

У справе рэарганізацыі Аршанскага пиваварнага заводу ў саладоўню патрэбен сур'езны падход.

Трэба прыняць меры да палепшаньня і пашырэння сеткі пивных крам і пераглядзець пытаньне аб пбрадачы іх у прыватныя рукі.

С. Аз.

Машыніст Пранозенка.

(Дабрушская папяровая ф-на «Герой Труда»)

На 3-ім усебеларускім зьездзе рабочых занятых у папяровай прамысловасьці прысутнічае гомельская дэлегацыя.

У склад дэлегацыі ўваходзіць 20 рабочых — дабрушцаў.

На мае запытаньне, у якім становішчы зараз знаходзіцца буйнейшая ў СССР папяровая фабрыка «Герой Труда» дэлегацыя адказалі наступнае:

— Фабрыка за ўсе гады сваёго існаваньня ведала ні аднаго дня перабойу. Нават у самыя цяжкія часы жыцьця не пераставала дыміць труба на гэтым сапраўдным багатыру, пераставалі шумець машыны.

Дабрушская папяровая ф-ка «Герой Труда» гэта невялікі рабочы гарадок з 1600 жыхарамі.

Я завідваю дэлегацыю ўжо досыць вядомым, але надзвычайнай важнасьці пытаньнямі: дэ вытворчасць, зарплата, вылучэньства, вынаходства, культурнае жыццё, як спаткалі далучэньне.

Адказы поўныя — цікавыя.

— Рабочыя нашай ф-кі ня прывыклі цягнуцца ў хвасце жыцьця.

За апошні год зьявілася вытворчасць павялічана на 5 проц. Прагуны паменшыліся. Цікавы выпадак вынаходства.

Рабочы машыніст Петра Пранозенка 46 год. Каля машыны працуе 30 год. Працу сваю любіць больш усяго на сьвеце. Шмат энэргіі, сілы аддаў навуку не ўдасканаліў тав званна «шэтка-дэргатэлі». Раней іх менялі кожны тыдзень. А зараз працуюць гадамі. Здавалася — дробязь. 1400 рублёў эканомі ў год.

Аб гэтай вынаходцы ў другі раз мы распавяжам больш падрабозна.

Ну цяпер самае галоўнае: як спаткалі далучэньне.

Быў сход інфармацыю рабіў старшыня ЦК саюзу тав. Жураўскі. Закадалі запытаньнямі.

Ці паменшаць зароботную плату? У РСФСР першы разрад 18 руб., у БССР 17 р. 20 в. Адказалі, не. І нават утварылі спецыяльны фонд для выраўнаньня зарплаты. Рабочыя поўнасьцю здаволены.

На гэтым зьездзе стаіць даклад аб нашай ф-цы. У дакладзе мы будзем дабівацца аднаго — каб не паменшылі ліцэнзій на права ўвозу сыр'я з заграціцы.

Гэта самае галоўнае. А так — даёш БССР! Якім Садоўскі,

Палепшыўся дабрабыт рабочых.

(На зьездзе рабочых — папернікаў.)

Сваю справаздачу аб працы ЦК саюзу на 3-ім усебеларускім зьездзе рабочых занятых у папяровай прамысловасьці т. Жураўскі пачаў дасягненьнямі. Зрабіў ён гэта недарэмна, не для дэманстрацыі.

Беларуская паперная прамысловасьць за апошні 15 месяцаў сапраўды вырасла.

Лічы.

Ф-ка «Спартак» вырасла на 146 рабочых, ф-ка «Кр. Звезда» на 199.

Усяго беларускі саюз папернікаў (бяз Гомельшчыны) вырас на 31,7 проц.

Рост прамысловасьці ня мог не сказацца і на эканамічным палепшаньні становішча рабочых. Зароботная аплата павышана ў сярэднім на 14,7 проц., для рабочых пабудована 36 новых кватэр.

Трэстаўскі сьлетні апэрацыйны год скончыўся са значным прыбыткам. За 1925-26 гаспадарчы год чысты прыбытак складае 1.175.000 руб.

Поўнасьцю апрадана сьце прэміяльна-здэдунавая сыстэма на прадпрыемствах. Гэта сыстэма выклікала ў рабочых яшчэ большую зацікаўленасьць вытворчасцю, павысіла прадукцыйнасьць працы.

Т. Жураўскі не затушоўвае і адмоўных бакоў рабочага быту.

Растраты. Фабком «Красная Звезда» — 500 р. ф-ка «Прафінтэр» — 107 руб.

Растратчыкаў судзілі на казальным судом. Дапамагло. Зараз з гэтым пішай.

Няшчасныя выпадкі. За адзін год — 117. Гэта ня жарт. Праца на ф-цы не павінна пагражаць рабочаму жыцьцю. Пакуль-жа яна пагражае.

Справаздача т. Жураўскага ўжо палыходзіць да канца. Застаўся яшчэ толькі адзін тэзіс — культпраца.

Ізноў лічы. 5 клубоў. Дзесяткі гурткаў — беларускіх, радыё-прыхільніцкіх. Зьнішчам ніписьменнасьць. Мацней аўтарытэт насыценных газет.

Дзьве галзіны праішлі. Тав. Жураўскі кончыў. На стаце правядзёму вырасла гара сыстэма паперак-запытаньняў.

Цяпер чарга за дэлегатамі. Малады.

У Савецкай Беларусі.

„Зьелі“ месячнік.

Раванікі с.-с., Чэрвенскага р.

— У людзей палюдка, а ў нас ліха ведае што!..
 — Аб чым гэта?
 — Ды аб месячніку па падбору лесу, галля, сусняку... У людзей дык месячнік гэты аб'яўляецца пасля сенавосі і жніва, так, напр., у верасні месячнік...
 — А ў вас?
 — А ў нас, дык т-ва з сельсаветам пастараліся і аб'явілі месячнік у самы сенакос... Хочаш—ідзі сена касіць, хочаш—галля зьбі-

рай... Так і засталіся сцягне бяз дроў... Самі бачыце, якая халадэча ў хатах...
 — Адным словам, што зьелі месячнік, каб іх елі...
 Вось такі гутаркі чуліся па ўсіх вёсках сельсавету ў часе перавыбарнай кампаніі. Многія сцягне падымалі пытаньне аб прычыненым вінаватых да адказнасці.
 Думаю, што РВБ гэтым пытаньнем зоймецца. Трэба выявіць, хто зьёў месячнік. Трэба дамагацца ўважлівых адносін да сялянства. У. К.

Справаздача гарсавету.

(Чавусы).

Толькі што скончылася справаздачная кампанія гарадзкога савету, цяпер можна падвесці некаторыя вынікі.
 У час правядзеньня справаздач горад быў разбіты на 11 участкаў, але, ня глядзячы на гэта, усё-ж процант удасту ў выбарах зусім малы (прыблізна 37 проц.), а па асобных пунктах даходзіў да 25.
 Цікава адзначыць тое, што неарганізаванае насельніцтва прымала большы ўдзел у справаздачнай кампаніі, чым арганізаванае—прафсаюзы. Асабліва пасылаліся ў працаўнікоў асьветы, савецкіх служачых і рабзелес. Напрыклад, у участку, куды ўваходзіць працаўніцтва і савецкія служачыя—павінна было зьявіцца 230 чал., а зьявілася 75-80 чал. Проста няма ніякай зацікаўленасці.

Па справаздачах гарсавету выбаршчыкі зазначалі, што кепска працавалі сэкцыі пры гарсавете; у іх прымалі слабы ўдзел члены гарсавету; кепска пастаўлена пажарная ахова, дабрабыт гораду, ахова здароўя: (у горадзе да гэтага часу няма зубнога лекара), скардзіліся на кепскія адносіны з боку мэдыцынскага больніцы да насельніцтва.
 Калі дакрануліся таго, ці апраўдаў сабе гарсавет, як арганізаваны ў мінулым годзе, дык гаварылі, што гарсавет сабе апраўдаў і прыставаўся ляпей да насельніцтва,—працу гарсавету нельга зраўняць з былым сельсаветам. Апрача гэтага, у сувязі з арганізацыйнай гарсавету павялічыўся ўдзел насельніцтва ў савецкім будаўніцтве. Перавыбары гарсавету пачаліся 1-га лютага. Янка Збуржынскі.

На зямлі.

Калі кулакі пазнаюцца.

(Восна Шапялёўна, Ільінага райёну, Аршаншчына).

1922 годзе ўзьнялі шапялёўцы хатаўніцтва аб правядзеньні ў іх земляўпарадкаваньня.
 Справа пачалася, але ўсё нешта ня клеілася. І грошы паграцілі і падрыхтоўчал праца пачалася, паперы нашлі шкідліва ад ніжэйшай да вышэйшай установы і назад, а справа ні з месца.

Даходзіла да таго, што другі раз сцягне пачыналі скардзіцца на савецкую ўладу.
 — «Ужо вельмі цяжка чакаць, заеў гэты зямельны пэрадак», гаварылі яны.

Але вась у 1926 годзе пачалася ішоў падрыхтоўча праца.
 Узрадаваліся шапялёўцы, але ня ўсе. Некалькі сямействаў заможных паўсталі на дыбы. Яны актыўна выступілі супроць земляўпарадкаваньня.

Не хацелі даваць рабочыя для працы, нуджалі чуткамі, што будзе вайна, пагражалі ўпаўнаважаным. Гэтага мала, яны абжалавалі самы праэкт земляўпарадкаваньня ў вышэйшую камісію, па зямельных справах, наняўшы адваката.
 Але ўсё гэта не дапамагло, падрыхтоўча праца закончана і праэкт зацьверджан райёнай зямельнай камісіяй, ня глядзячы на нанятага кулакамі «адваката».

Праўда, яны вноў абжалавалі рашэньне райёнай камісіі, і справа пайшла далей.
 Вось чаму на сходзе беднаты ў в. Шапялёўка бідна гаварыў:
 — Калі партыйная ячэйка рэкамандуе кандыдатаў, дык мы згодны.
 І на выбарчым сходзе беднякі супольна з сярэднякмі выступілі і правялі ў саборы сельсавету двух камсамольцаў, вызначаных на сходзе беднаты

Сярэдняку не на дарозе з кулаком, а толькі з бедняком, пад кіраўніцтвам камуністычнай партыі.

Д. Швораб.

У горад...

З за бабы прыходзіцца гінуць.

— Не, Паўлючок, не, ня жыцьцё мне ў вёсцы. Трэба ехаць у горад, Не хачу працаваць на гаспадарцы і толькі.
 — Так адказвала жонка свайму мужу Паўлюку. Паўлюк спачатку не звяртаў ніякай увагі—думаў, што жонка жартуе.
 — Не, не хачу больш працаваць на гаспадарцы, не, не хачу, прадавай гаспадарку і ўсе, сур'ёзна адказвала жонка мужу.
 Што ты, баба, звар'яцела ці што?, улаваўся Паўлюк, загінуць хочаш сама ды яшчэ і дзяцей пагубіць!
 — Прадавай гаспадарку і больш мне ні слова, пьвярдзіла жонка.
 З гэтага і пачалося,—што ні дзень, то ўсё сваркі. Паўлюк пачаў шчыю Паўлюку:—«прадавай гаспадарку і едем у горад». Паўлюк і сюды, Паўлюк і туды, нічога, ніяк не ўтаймаваць бабы.

«Ела» жонка Паўлюка, як лямб траву.— Думаў Паўлюк думаў ды пачаў прадаваць гаспадарку.
 Рада жонка, што вась пеедзе ў годзе.—Прадаў Паўлюк дом, што толькі адстроіў, скапінку ўсю папрадаваў, хлеб, варыва і ўсе што толькі было ў гаспадарцы. А жонка ў гэты час купляе сабе адзены харошыя, стравы і іншае... Прайшоў тыдзень... Глядзіць Паўлюк, а грошы ні капейкі...
 — А дзеж грошы?—спытаўся Паўлюк у жонкі.
 — Няма... адказвала жонка.
 — Ай баба, баба, згубіла ты мяне: ні гаспадаркі, ні грошай.
 Сядзіць Паўлюк і гаруе, а жонка плача, што няма за што ў горад ехаць.

[в. Скрыль, Пухавіцкага р., Меншчына]

С.

Палітасьвета на вёсцы.

Ваенізацыя вёскі.

Багата пісалася ў нашым друку аб тым, што трэба вёсцы працу па ваенізацыі насельніцтва. Важны сьлядомы грамадзянін сабе гэта ўявіў. Трэба толькі ўнесці тры мэты і формы, прыкаторых можна было-б вёсцы працу і зацікавіць у гэтым насельніцтва. Зацікавіць жасі, стварыць актыўнавакол ваеннага гуртка і іх кіраўнікоў, вась самае балючае пытаньне, у якое ўпіраецца ўся праца. У нас на вёсках ёсьць дэмабілізацыя чырвонаармейцы, якія могуць праводзіць гэту працу, якія таксама зацікаўлены ёю.

Часта прыходзіцца гутарыць з камсамольцамі і беспартыйнай моладзьдзю на розныя ваенныя тэмы, і бачым, што вайсковай справай вельмі зацікаўлены, даюць шмат пытаньняў: як ляціць кулі, на колькі вёрст, на колькі дзейнічае працівагаз, як зрабіць газаўбешышча і шмат другіх пытаньняў. З гэтага бачым, што як быццам моладзь цікавіцца вайсковымі пытаньнямі.

Каб навесці працу на вёсцы, у першую чаргу трэба задаволіць вёску ваеннай літаратурай. На гэта трэба звярнуць вялікую ўвагу савецкім і прафэсійнальным органам, так як амаль што ў большасці вёска гэтай літаратуры ня мае, яно вельмі шкодзіць працы, або зусім замірае.

Якія мэты і формы працы? Перш за ўсё вайсковыя куток павінны прадаваць пры хаце-чыталыні.

Мэты працы: 1) ня трэба пры распрацоўцы таго ці іншага матэрыялу, падносіць яго ў выглядзе лекцыі, тут павінна быць самадзейнасьць саміх членаў—актыўна гуртка; 2) даваць чытаць да дому газеты, а пасля гэтага ўжо ў гуртку дзяліцца прачытанымі артыкуламі вай-

сковага характару, разбіраць незразумелае, а таксама вывучаць яго; 3) даваць самастойную працу членам гурткаў, каб яны самі чыталі і потым дакладвалі аб прачытаным; 4) перыядычна рабіць даклады, ставіць інсцэніроўкі ваеннага характару, складзеныя самымі членамі гурткаў, рабіць конкурсы на лепшага адказчыка і г. д.

Формы: Па мойму, самая найлепшая форма, якая можа зацікавіць ня толькі моладзь, але і старых дзядзькоў і дзядучы, якіх таксама вельмі цяжка ўцягнуць у грамадзянскую працу—гэта стрэльба.

Навакол стрэльбы можна згрупаваць працу ўсіх гурткаў. Напрыклад, возьмем Чырвоную армію. Чырвонаармейцы, якія сталілі і настралялія з баевых патронаў, увечары ў час стрэльбы драбінкай ляціць у лешкуток прасіць, страляць у цэль; ад яго ня можна адбіцца. Тут жа разам стаіць рулетка, на якой ёсьць рознага характару пытаньні; пасля адказу яму раюць страляць. Часам страляючы хоча паказаць сваю метасьць, бяжыць да бібліятэкара, бірэўніжы, шукае адказ на незразумелае пытаньне; потым наступова прызвычайваецца да візгу боек, бо ён бачыць, што бяз яе не абойдзецца.

Я думаю, што стрэльба для гурткаў неабходна. Стрэльба разьвівае метасьць і дае наваль да стрэльбы, а ёю моладзь цікавіцца. Стрэльба ніколі не абрыдзе, ёй заўсёды будучь цікавіцца. Стрэльба ва ўмовах вёскі амаль што ляпей за ўсе формы.

Вайсковую працу павінны праводзіць у цеснай сувязі з другімі гурткамі. Наогул, трэба сказаць, што ваенную працу на вёсцы праводзіць можна.

Т. Курда.

Увага народам і вясковым клубам!

Пытаньні палітыка-асьветнае працы зараз, у момант перабудовы народнай гаспадаркі, павінны заняць аднаведнае месца. Зусім зразумела, чаму будаўніцтва наогул, а грамадзкае асабліва адзначаюцца палітыка-асьветнай адсталасьцю працоўных мас. Гэта выклікае вострую патрэбнасьць добра арганізаванай культурна-асьветнай працы ў райёнах і на вёсцы.

Нядзеля—дзень адпачынку сялян, рабочых сав. гаспадарак, лясніцтва і інш. У гэты дзень, язвавалася-б, павінны быць поўнымі народам, клубы. А тут наадварот. Вось малюнак Заслаўя. У п'юной боты 100 сялян п'е піва, «горку» і абгаварвае палітычныя пытаньні дню. Ды ў народам—наскрозь расчыненыя дзверы, холад, гразь, загадка няма, лаўкі раскіданы. Становіцца зусім зразумелым, чаму тут нічога няма. Нардам—гэта мейсца абавязковых афіцыйных сходак. Штодзённай жа працы тут няма. Я ў

той-жа дзень бачыў клубы сав. гаспадарак. Тое-ж «асьветнае» становішча, ад якога ў першую-ж хвіліну мароз па скуры прыбагае.

Такое становішча пакінуць надалей няма нельга, бо яно дрэнна адаб'ецца на выніках працы. Палітасьветным органам, прафсаюзам, кіраўніком сав. гаспадарак трэба хутка палепшыць становішча народных дамоў і клубоў. Між іншым аб холадзе. Трэба ўзьняць пытаньне, каб у 1927-28 г. ўсе такія ўстановы апальваліся торфам. Разам з агульным становішчам трэба перагледзіць арганізацыю працы, унутраны зьмест яе, мэты выкананьня. Трэба бліжэй да працы народам і клубоў прыцягнуць інтэлігентныя вёскі—настаўнікаў, дактароў і аграномаў. Больш рашуча трэба праводзіць падбор кваліфікаваных працаўнікоў у народных дамох, палепшаючы ўмовы іх працы.

А. Т.

Роля шэфтаварыства

у справе разьвіцця дзяржкрэдыту на сяле.

Гарадзкі жыхар зараз пачаў ажыцьцяўляць той лезунг рэжыму эканоміі ў сваім асабістым бюджэце, які праводзіцца камуністычнай партыяй па ўсёй лініі народнай гаспадаркі Савецкага Саюзу, з тым, каб больш сродкаў прадаставіць на справу індустрыялізацыі краіны, пашырэнне і палепшаньне нашае прамысловасці і сельскай гаспадаркі.

Аднак, тэмп далейшага разьвіцця нашае прамысловасці будзе залежаць ад таго, як у гэтым будзе ўдзельнічаць уся маса працоўнага насельніцтва, як гораду, так і вёскі. Таму лезунг «связь гораду з вёскай» неабходна замацаваць так, каб разам з авазаньнем культурна-гаспадарчай данамоў вёсцы магчыма было паставіць пытаньне аб дробных зьберажэньнях працоўнага сялянства так, каб яно магло добра разабрацца ва ўсіх тых выгодах і лготах, якія прадастаўляюцца дзяржавай праз дзяржаўныя касы ашчаднасьці і ўнутраны дзяржаўны лезунг рэжыму эканоміі павінны мець свой адбітак і ў індывідуальнай сялянскай гаспадарцы.

Яшчэ і да гэтага часу большая частка сялянскага насельніцтва інертна адносіцца да ўкладу сваіх зьберажэньняў у касы ашчаднасьці і ў нашы ўнутраныя дзярж. касы, як гэта відаць з рэалізацыі 2-й сялянскай пазыкі ў ВССР. З пачатку кампаніі—са сьнежня 1925 году па студзень 1927 году рэалізавана пазыкі

на намінальную суму—441.645 рублёў, з якіх сярэд сьлянскага насельніцтва—на 145.635 рублёў, а рэшта—296.110 рублёў—сярод гарадзкага насельніцтва. Тое-ж выхляле і процант укладчыкаў у касы ашчаднасьці на 1-Х-26 г.: рабочыя і служачыя складалі 39,8 проц., сяляне—4,5 проц. Гэтыя лічбы гавораць за тое, што справа разьвіцця дзяржкрэдыту на сяле стаіць дрэнна. Сялянства не разумее ўсяе важнасці пытаньня і свае зьберажэньні трымае ў кішэні; гэта мёртвы капітал, які ня прыносіць ніякае карысьці ні дзяржаве, ні сабе асабіста.

А таму арганізацыйная праца гаспадарчае дапамогі вёсцы, якую праводзіць шэфтаварыства, ня дасць аднаведнага эфэкту без разьвіцця ідэй у масах сялянскага насельніцтва—рэжыму эканоміі і дробных зьберажэньняў праз працоўныя касы ашчаднасьці і сялянскія ўнутраныя пазыкі. Тое, што зараз касы ашчаднасьці прымаюць уклады ад насельніцтва, дае магчымасьць сялянству праз свае штодзённыя дробныя зьберажэньні атрымаць ад касы ашчаднасьці сельска-гаспадарчыя машыны.

Трэба думаць, што шэфарганізацыі, прыняўшы на сябе частку гэтае працы, дапамогу партыйным і савецкім арганізацыям на мясцох правесці ідэю дзяржкрэдыту на сяле ў жыцьцё.

Ф. Нарначоў.

Авіахім.

28-га студзеня ў м. Бірэзіне (Барысаўшчына) адбыўся агульны сабор сяброў «Авіахіму», на якім была прачытана лекцыя на тэму: аб ужываньні агульных матэрыялаў на вайне. Пасля старшыню бірэзінскай арганізацыі быў зроблен даклад аб стане «Авіахіму» на Бірэзінскаму райёну.

Усяго па райёну налічвалася 15 гурткаў з агульным лікам сяброў 420. Найбольш з іх у м. Бірэзіне, у якім мясца 123 сябры ці 0,4 проц. насельніцтва. Ад 1922 г. гэта першы агульны сход.

Найлепшым гуртком т-ва «Авіахіму» трэба лічыць у Капалецкім сельсавете, дзе ёсьць 48 сяброў. Гэты гурток часта праводзіць зборы, ладзіць лекцыі і ўцягвае новых сяброў з сялянскіх гушчаў.

У канцы сходу сябрамі бірэзінскага гуртка прапанавана старшынні і яго сябрам палепшыць працу,—арганізаваць зборы і лекцыі, і зрабіць зыходы да ўцягненьня ў гурток новых сяброў.

Сябра саюзу.

ХРОНІКА.

Пад сьцягам „хуткай дапамогі“.

У шэрагу зьездаў, нарад і канфэрэнцый тэ- ба адначыць зьезд кааператараў — насеньня- водаў Менскай акругі, які адбыўся ў канцы студзеня. Не багат ён прадстаўнікамі — усіх удзельнікаў, разам з прадстаўнікамі менскіх устаноў, зьявілася менш дзесятка. З існуючых кааперацыйных аб'яднаньняў па насеньнявод- ству: Менскае Т-ва, «Дабрабыт» Самахвалявіч- кага райёну і «Новы Шлях» Заслаўскага — зьявіліся прадстаўнікі ледзь ад першых 2-х. Мэта зьездаў — падвесці вынікі працы, адзначыць не- дахопы, вызначыць шляхі, па якіх павінна разгортацца гэта найбольш адказная праца. Слухаючы пра першы вопыт працы, пра каш- тоўныя вынікі і памылкі, адчуваючы бада- расьць настрою п'янараў новага ў земляробстве — вострай пачынаеш разумець задачы, якія стаяць перад дзяржаўнымі ўстановамі ў гэтым напрамку.

«Дабрабыт» гаварыў аб тым, што слэбры т-ва маюць да 1000 пуд. гатунковага насеньня жы- га, што яно ў параўнаньні з «мясцовым» да- вала амаль падвойны ўраджай, што на 1927 год закупіцца рознага гатунку насеньня больш як на 600 руб. Менскае т-ва на справу на- сеньняводства ўжо забяспечыла крэдыт у 10.000 руб., але гэта нам трэба падвоіць. Ёсьць «падвоіць», якія дэрна і шкодна адбіва- юцца на працы. Буракі ня ўзышлі, ячмень аказаўся непівавараемым, і заводы адмовіліся прымаць яго на перапрацоўку. Авёс «Эха» трымае сабе дэрна. Т-ва ў справе адшуканьня

гатунковага насеньня зьявязана з Масквой, сель- ска-гаспадарчай акадэміяй і інш. Маецца ўжо 500 руб. для таго, каб запысьціць спецыяльнага насеньнявода.

Гэтыя невялічкія інфармацыі ставіць шэраг пытанняў на адну агульную тэму аб «шляхох насеньняводства на Беларусі». Тое, што асоб- ныя гатункі амаль удваяваюць ураджай, — за- раз аразумела насельніцтва, гэта падкрэсьліва- ецца вялікім попытам на абмен насеньня праз савхозы. Ставяцца пытаньні «вышэйшага» па- радку: якія гэта гатункі і дзе іх магчыма атрымаць. Будзе таварызацыя ў сельскай гас- падарцы ў напрамку як сырцовай базы для прамысловасці, так і экспарту за межы СССР.

Гэтыя пытаньні з канкрэтнымі запатраба- ваньні становіцца зусім зразумелымі. Адказу на гэтыя пытаньні амаль ні ў якім маштабе за- раз не дацца. Дасьледчыя ўстановы ледзь ста- вяць гэта пытаньне.

Вудаваньне «дзяржескультуры» ідзе ня до- сьць шпаркім крокам.

Пытаньні арганізацыйнага парадку абслугоў- ваньня насеньняводных таварыстваў вырашаюць- ца дэрна. Пры такім невялічкім ліку — адна- згодна прасілі дэлегаты ўдзяліць патрэбную ўва- гу іх працы.

Пытаньне насеньняводства на Беларусі мае права атрымаць грамадзкую ўвагу, і зараз яго трэба арганізаваць пад сьцягам сапраўды «Хут- кай дапамогі».

Т. А.

Ці выканала рабочая кааперацыя свае заданьні.

(Сход упаўнаважаных МЦРК).

На пасяджэньні сходу ўпаўнаважаных МЦРК 31 студзеня былі заслуханы спрэчкі па даклад- ну праўленьня і прыняты рэзалюцыі па нека- торых дачах.

У рэзалюцыях па дачах Цэрабэскай і Бебрабэскай сходы адзначылі, што павялічэньне арганізацыйнай і гаспадарчай моцы гэтых ар- ганізацый дамагае значнаму росту рабочай кааперацыі БССР. Сход даручыў гэтым арга- нізацыям прыняць меры да дастаўкі ў рабочую кааперацыю сельска-гаспадарчых прадуктаў праз увязку іх працы з работаю с.-г. кааперацыі.

У прынятай рэзалюцыі па дакладу праўлень- ня МЦРК сход упаўнаважаных адначыць шэраг дасягненьняў у працы рабочай кааперацыі. Най- важнейшыя з іх наступныя: ня глядзячы на ўмовы таварнага голаду, пагаршэньне ўмоў раз- ліку і крэдыту, ЦРК за мінулы год значна пры- біліў сетку да спажывца арганізаваўшы ларкі, буюфэты, крамы гатовага адзеньня, мабі і г. д.

Зварот па прадажы тавараў павялічыўся на 45 проц., дасягнуўшы 8.667.964 руб.

Скарочаны арганізацыйна-гандлёвыя расходы на 0,78 проц.

Пацыгран кааперацыйны актыў. Кааперавана 7.230 новых пайшчыкаў. На 1-га студзеня г. д. лік каапераваных членаў прафсаюзаў да- сягнуў 68 проц. Выдзелен спецыяльны фонд па

каапераваньню пралетарскага студэнцтва.

Побач з гэтым сход адначыць шэраг недах- ватаў і даручыў праўленьню:

Зьнішчыць у кааператывах «хвасты», зьні- зьці выдаткі і цэны, пашырыць асартымент харчовых тавараў, пашырыць гандаль мясам, пашырыць грамадзкае харчаваньне, зьнішчыць дэфіцытнасьць некаторых стадовак, прыняць меры да пабудовы хлеба-заводу і г. д.

На апошнім пасяджэньні сходу ўпаўнаважа- ных заслухаў даклад аб разьмераваньні пры- быткаў.

МЦРК за мінулы год мае 215.865 руб. пры- бытку. Сход пастанаўіў разьмерываць іх на- ступным чынам: 24 проц. з агульнай сумы (52.000 руб.) на выдачу прэміяў на забор та- вараў — па 2 проц. на забраны рубель; 1 проц. у фонд каапераваньня беспрацоўных; 3 проц. у фонд паліпшэньня быту пайшчыкаў; 3 проц. у фонд узаемадапамогі сыстэме спажывецкай кааперацыі БССР; 4 проц. у фонд кааперацый- най асьветы; 3 проц. у фонд паліпшэньня бы- ту рабочых і служачых ЦРК; 5 проц. на ўза- мацнэньне еродкаў Цэрабэскай і Бебрабэскай; 10 проц. у запасыны кашта; 46,4 проц. у асноўны капітал і 0,5 проц. на падэфіцыйны вайсковыя часткі.

С. Азеркі.

Як праводзіцца вывучэньне Асіпавіцкага райёну.

(Па матар'ялах ЦБ краязнаўства).

Для абсьледаваньня Асіпавіцкага райёну асіпа- віцкае краязнаўчае т-ва склала плян, разьлічаны на цэлы год.

Гэты плян прадугледжвае вывучэньне гаспадар- чага, культурнага, гістарычнага і прыроднага ста- новішча райёну.

Дзякуючы таму, што ў краязнаўчым таварыстве ёсьць гэктограф, які дае магчымасьць павялічыць лік экзэмпляраў, плян друкуецца на гэктографіі ў выглядзе месячных заданьняў і праз культадзел РВК расьмяшчае адказным працаўнікам па сель- саветах.

Некаторыя пытаньні даюцца досыць падрабязна — дадучы ім да іх тых інструкцый і анкет, якія друкаваліся ў друкуюцца ў часопісі «Наш Край» (анкета Цэрабэскага і інш.). Іншы раз дадаюцца і ўзоры карткаў для абсьледаваньня тэй ці іншай рэ- чы — напрыклад, узор глебавай карткі.

Асіпавіцкае таварыства налічвае 67 асоб; ці ўсе яны прымаюць актыўны ўдзел у працы? Не, ня ўсе. Паводле падлікаў пры перарэгістрацыі актыў- ных, — а актыўнымі лічылі тых, хто даваў матар'ял (карты, песьні, або словы, звычайныя адказы і г. д.) — аказалася прыблізна 55 проц. Такім чынам, 45 проц. нічога ня робяць. Ня думаю, каб Асіпавіцкі райён быў выключэньнем у гэтым выпадку — зда- ецца, што так будзе і ў іншых райённых т-вах.

Сюды трэба дадаць яшчэ наступнае. Важнасьць краязнаўчай працы зразумела асабліва настаўнікам, але сярод іх ёсьць і такія, што нічога ня робяць і глядзяць на краязнаўчую працу, як на прымусо- вую. Гэтых ужо ня ўлічэнь у працу — і за іх пры- ходзіцца працаваць адказнаму працаўніку. А ў чым яго адказнасьць? — адной толькі назьве.

Адказны працаўнік павінен быць досыць праца- здольным членам т-ва і «салкасным», а гэта вымагае 1) даць некааторую краязнаўчую асьвету такому працаўніку і 2) вызваліць яго ад іншых грамад- зкіх абавязкаў, каб ён меў час працаваць на кра- язнаўству.

Адносна павялічэньня краязнаўчай адукацыі трэ- ба сказаць, што яе да гэтага часу можна было зрабіць на месцы толькі праз адпаведную літарату- ру; але-ж яе ў нас мала (няма, напр., ніводнага тому Ястрэжскага).

Мэтарэалёгічная станцыя ў Асіпавічах дае ма- тар'ял для вывучэньня кліматычных асаблівасцяў краю. Гэтага матар'ялу ў нас пакуль што мала. Мэтарэалёгічны матар'ял сьпісваецца ў загадкіца станцыі ў канцы кожнага месяца. Раней (у 1925) на станцыю — для дзяжурства і азнаямленьня з мэ- тарэалёгічнымі прыладамі — пасылаўся вучні — члены вучнёўскага краязнаўчага гуртка. Матар'ялу гэтаму дадзена графічная апрацоўка; ім карыстаецца школа. Сувязь паміж школай і мэтарэалёгічнай на- вна быць самая цесная.

Фэналягічны назіраньні таксама вяліся, але-ж значна слабей, чым мэтарэалёгічныя. Для гэтага расьмяшчаліся карткі фэналягічных назіраньняў. Расьліны нашага краю зьбіраліся згуртаваньня- мі — гэта было зроблена ў мінулым годзе; у гэтым годзе таксама мае быць зроблена значная праца па зьбіраньню расьлін. Лік сабраных расьлін до- сьць значны; мясцовасці, адкуль сабраны расьлі- ны, наступныя: берагі канала Радзіцкага, тарфяное балота, лес ур. Мязьрына, вусьце ракі Сіней (се- нажаць) і некаторыя ўзьлесці.

Горшая справа з зьбіраньнем шасьціножак і рыб. У вывучэньні глебы райёну прынялі ўдзел агра- номы — члены т-ва. Яны склалі глебавую карту райёну — праўда, ня досыць падрабязную.

Саматужная прамысловасьць вывучаецца пры дапамозе тых анкет, якія разаслааны былі ЦБК — шляхам апьтанняў. У гэтай справе значную дапа- мого могуць зрабіць школы, у якіх захоўваюцца вучнёўскія працы — апісаньне экскурсій да сама- тужнікаў.

Абсьледаваньне райёну з этнаграфічнага і гіста- рычнага боку праводзіцца таксама на месцы. Апі- саньне хат, вопраткі, абутку і г. д. робіцца з нела- сярэдніх назіраньняў.

Зьбіраньне песьняў не складале нагды цяжкай працы, іншая справа з матывамі. Запісаць ноты зможна ня ўсімі — гэта справа патрабуе некаторай музычнай падрыхтаванасці.

Пытаньні сельскай гаспадаркі добра высветлены ў анкетэ «Монографія паселішча» Кісьлякова.

З мэтай вывучэньня дыялекталёгічных асабл- васьцяў мовы некалькі разоў наведваліся ў Асіпа- віцкі райён праф. Бузук.

Артсты БДТ заходнім таварышам. Пастаноўка «Кастусь Каліноўскі» на карысьць заходня-белару- ськіх таварышоў дала 550 р. Грошы пераслааны ЦК Мору.

Ясьлі. Па БССР у 1927 г. будзе існаваць 175 дзіцячых ясьляў. Утрыманьне ясьляў, разрахованых на 30 дзяцей, абходзіцца ў 775 р.

Шэфотва. За апошні 7 месяцаў шэфскія аддзя- лены гарадзкага райёну выдалі на патрэбы пад- шэфных вёсак — 11000 р.

Шэфы выпісваюць для падшэфных вёсак звыш 500 экз. розных газет.

Партыйныя школы. Па гор. Менску партыйныя школы ахапляюць 2147 чал. У пал'гуртках па го- раду займаецца 850 чал. Усе школы поўнасьцю за- бяспечаны літаратурай.

Плэц павесу кармавых траў за апошні год у БССР значна пашырыўся. У 1913 г. павесу кар- мавых траў займалі 4,5 проц. усяе павеснае плошчы, у 1920 — 1,5 проц. у 1926 г. 7,0 проц.

С У Д.

Адзякаваў.

(Менскі янр. суа.)

Селянін Паўлючэнка Іван гадаваў сына Антона і песьніўся ім.

— Разумны, баявы будзе хлапец, — думаў ён, гле- дзячы на сына, — з найгоршага становішча выйдзе, як кажуць «сухім».

Прыемна было глядзець бацьку на сына. Гэта было тады, калі Антон не дасягнуў і 15 год. Час ішоў. Хлапец падростаў.

Першы раз бацьку калнула ў сэрца тады, калі ён даведаўся, што яго сын «захаўрусаваў» з Тра- хімам Загнэтам.

Загнэт — аднасельчанін, п'яніца, хуліган, ва ўсіх акалічных вёсках вядомы сваім буйствам.

— Нічога ня будзе з Антона, — казаў Іван Паў- лючэнка, — бо зьявіцца з Загнэтам. Гэты да добра не дайдзе.

Антон усё часцей пачаў сустракацца з Загнэ- там, усё цясней звязваў з ім дружбу. Разам па- чалі піць, разам хуліганіць.

Аднойчы стары Паўлючэнка вяртаўся да хаты са стрэльбай на плячо. На сустрэчу яму папаўся сын Антон з сваім сябрам Трахімам Загнэтам.

Паўлючэнка ўжо даўно баяўся Загнэта. На гэты раз ён таксама не хацеў спаткацца з ім, але хлап- цы заходзілі так, каб падыйсці да яго блэйш. Некалькі разоў Паўлючэнка перадаваў іх словамі.

— Не падходзьце, буду страляць!

Хлапцы ня слухалі, набліжались да старога, уга- варваючы яго, што ня маюць дэрных намераў.

Стрэл. Лёгка ранены Загнэт з сынама Паўлючэ- нкі, карыстаючыся тым, што стары набіваў для аба- роны стрэльбу, як дзікі зьвяры, накінуўся на яго і, выраваўшы з рук стрэльбу, пачалі біць прыклад- кам.

Білі, пакуль не памёр на месцы.

Віцебскі акруговы суд прыгаварыў забойцаў да 9 год знявольленьня з суровым адмежаваньнем кожнага і з пазбаўленьнем праў на 4 гады. Апроч гэтага, суд забараніў ім пракываньне ў працягу 3-х год пасьля адбыцьця кары на тэрыторыі судо- вай акругі.

Вярхоўны суд рэспублікі пакінуў прыгавор у моцы.

С. Азерні.

Судовая хроніка.

«Аліменты» на астрог.

Гр-н г. Менску Міхалевіч Уладзімер Майсеяў па суду павінен быў плаціць гр-цы Букевіч Ганне 17 руб. у месяц «аліменты». Ад платы ён ухіліўся. Букевіч прынягнула яго за гэта да адказнасьці. Нарсуд 3-га вучастку г. Менску прыгаварыў Мі- халевіча да 6-ці месяцаў астрогу.

Забіў нахану.

Гр-н Віктар Пархомчык хацеў жаніцца з Мары- сьці Більнік. Бацька Марысці жаніцца не дазво- ліў. Пархомчык двума выстраламі, за вёскай, забіў Марысю і забраў у яе 35 руб. і тупфі. Менскі акр. суд прыгаварыў Пархомчыка да 8 год зня- вольленьня з суровым адмежаваньнем.

Страхагэнт — растратчы.

Страхавы агэнт Белдзяржстраху Рахіміль Вайн, за час свае службы, сабраў з устаноў г. Менску шмат грошай, якіх ня ўносіў у скарбніцу, а рас- ходваў на свае патрэбы. Вайн растраціў 2.440 руб. Менскі акр. суд прыгаварыў Вайна да 4 год зня- вольленьня з пазбаўленьнем праў на 1 год.

ТЭАТР-КІНО

Беларускі Дзяржаўны Тэатр.	ВЯЛІКАЯ СЦЭНА Нядзеля, 6 лютага. ПЕРАМОГА. П'еса ў 19 абразох А. Міровіча. Пачатак а 8 гадз. увечары.
Яўрэйскі Дзяржаўны Тэатр.	ВЯЛІКАЯ СЦЭНА. Пятніца, 4 лютага ШЭЙЛОК —) ШЭЙЛОК (— драма ў 3-х актах. Пачатак а 8½ г.
Кіно «Культура»	Толькі 3 дні (4, 5 і 6 лютага) працяг нашумэўшай фільмы «Красныя Д'яволята». САВУР—МАГІЛА. у 7 частках. Каса адчынена з 5 гадз. вечара.
Кіно «Чырво- ная Зорка».	3 1 лютага ССВЕТНЫ БЯВІК „Испанская танцовщица“. Гіст. кіно-раман у 8 частках.
Кіно Пралетары.	Толькі 3 дні (4, 5 і 6 лютага). „УКРАЗИЯ“ Пачатак 1-га сьансу ў 6 з пал. гадз.

«Чырвоная вечарынка на вёсцы». Галоўпалітасьве- ты выдае папулярны зборнік — «Чырвоная вечарынка на вёсцы». У зборніку будуць сабраны ілю- стрыроўкі, вершы, частушкі і іншыя матар'ялы для вясковых вечарынак.

На новую, мэтрычную сыстэму пер'ход не ажыц- цяўляецца. Міжведальнасьць мэтр. чынная камісія пры Эканамічнай Нарадзе звярнула да рабкораў і селькораў, каб яны ў сваіх лістох да камісіі вы- сьвятлялі стан пераходу на мэтрычную сыстэму на мясцох. Што зроблена, якія недахваткі, як адно- сься да гэтай справы рабочыя і сяляне, што трэ- ба зрабіць для поўнага пераходу — пытаньні, якія трэба высьвятляць у лістох.

«Шчаслівы нумар». Т-ва «Прэч няписьменнасьць» арганізавала ў Менску лётарэю пад назвай «шча- сьлівы нумар». Па гораду будзе ўстаноўле на 20 кі- осква. Кошт асобнага білету — ад 1 да 30 к.

Прыбытак ад лётарэй пойдзе на барацьбу з ня- пісьменнасьцю.

ЗДАРЭНЬНІ.

● У райёне 2-га аддзяленьня Менскай міліцыі, на гр-на Шэлега Мікалая напалі невядомыя і моцна, пабілі яго. У бяспрытомнасьці М. Шэлега ляжачым заўважыў паставы міліцыянер 1-га аддзяленьня і накіраваў яго ў больніцу.

● У савецкай гаспадарцы імя Леніна (Мазыр- шчына) выбухнуў пажар, які зьнішчыў дом і флі- гель. Страты ад пажару дасягаюць 180 000 руб.

● Учора а 10 г. раніцы, ў с.-г. майстэрнях імя Бурбіса (Менск) выбухнуў пажар. Дзякуючы энэр- гічным мерам рабочых, пажар ліквідаван.

Прычына пажару — блізкасьць кузьні. Страты не- вялікія.

НАВУКА І ТЭХНІКА.

Аўтамабільная дарога на стрэхах.

У амерыканскай сталіцы Вашынгтоне ўстроена на адной вуліцы адзіная ў сьвеце аўтамабільная дарога на стрэхах дамоў. Дамы па гэтай вуліцы амаль што адпальковай вышыні, а таму строіць такую дарогу было ня падта цяжка. Дарога на стрэхах зроблена з бетону, і на ёй свабодна мо- гуць разьехацца чатыры аўтамабілі. У пачатку і ў канцы вуліцы пастаўлены дзеля пад'ёму і спуску аўтамабіляў спецыяльныя пад'ёмныя машыны.

Экспэдыцыя дзеля адшуканьня мэтарэыта.

Акадэмія Навук СССР паслала ў сібірскую тайгу экспэдыцыю дзеля адшуканьня аграмаднага мэтарэ- рыта (нябесны камень), які зьявіўся 30 чэрвеня 1908 году. Апрача выключна навуковай цікавасьці, мэтарэыт зьяўляецца аграмаднай матар'яльнай ка- штоўнасьцю. Па навуковых вылічэньнях, вага яго даштоўніць да 30 мільёнаў пудоў. Пераважны склад яго — жалеза, у масе якога знаходзіцца значны про- цэнт нікеля, срэбра, плаціны і іншых мэталу. Гэ- та — найвялікшы ад усіх мэтарэытаў, якія калі не- будзь зваліліся на зямлю. Вялячыся мэтарэыт выклікаў вялікі зьрыг глебы і запаліў тайгу на значных прасторах.

Апавяшчэньні.

— У пятніцу — 4 лютага а 6й гадзіне ўвечары, Менскі акруговы камітэт КП(б)Б склікае ў памяш- каньні АК пасяджэньне кааператываўнай камісіі ку- ды запрашаюцца члены камісіі т. т. — Дракін, Зін- герман [ЦРК], Рабінін [Белсельбанк], Шалаховіч [ЦСПСБ], Бушман, Філатау, Крашэвіч [ККОВ], Барткевіч [Жылкаап], Пагурскі, Гальперын [ша- вецка майстэрня], Альтшулер [зав. «Мэтал», Каз- лоўскі (зав. «Варшавянка»), Міклуш [«Эльвод»), Шнэйдэрман [зав. Дрэвапрац.], Мурзіч [са. Цягі Зах. Чыгункі], Бабуляк [Гарбарня], Эпштэйн [калект. мэталістаў], Вялічка [зав. «Пралетарыі», Валахянскі [зав. «Энэргія»), Эйдзінаў [1-я гар- барня], Канстанцінаў [Хлебнікарня ЦРК], Авру- ціна [сталюўка ЦРК], Быкаў [шпалерная фабрыка], Калеснік [7-я дывізія], Гнедзько [дэпо МББ чыгункі], Багарад [МЦРК].

Яўка ўсіх т. т. абавязкова.

— У нядзелю 6 лютага ў 6 гадз. у ДOME Асьве- ты адбудзецца агульны сход жанчын-тэхпэрсана- лу, сяброў саюзу працасьветы.

— 5-га і 6-га лютага ў ДOME Асьветы — спектак- лі: 5-га «За океаном» — Горзіна і 6-га — «Обрыв» — Ганчарова. Білеты пры ўваходзе.

— Сёньня у 7 і 9 гадз. у ДOME Ась- веты — кіно-сьансы «Тры эпохі». Біле- ты пры ўваходзе.

— 4 лютага аб 11 гадзіне днём, у габінэце палітасьветпрацы адбудзе- ца пасяджэньне камісіі па досьледу вьчэрніх школ гор. Менску. На па- радку дню: разгляд спраў школ ма- ладписьменных і ліпчункаў.

Адказны рэдактар М. Кудзелька.

Праўленьне Глянскага спа- жывецкага таварыства, Чарэй- скага райёну, Барысгаўскай ак- ругі, даводзіць да агульнага ве- дэма, што гэтае таварыства, як дэфіцытнае, зачынена з 22 сьне- жня 1926 году.

Бабрунскі ЗАГС пры адміні- страцыйным адзеле выклікае на 4 сакавіка 1927 году на 10 гадз. раніцы гр-на Міхаэля Ма- чыслава Кольшынава па справе скасаваньня шлюбу з яго жон- кай Надзеяй Кольшынай.